

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**ÖĞRETMENLERİN TAŞIMALI EĞİTİM UYGULAMASI
HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ**

ALİ METE AKTAŞ

DENİZLİ 2022

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**ÖĞRETMENLERİN TAŞIMALI EĞİTİM UYGULAMASI
HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ**

ALİ METE AKTAŞ

**Danışman
Doç. Dr. Fatma ÇOBANOĞLU**

ETİK BEYANNAMESİ

Öğretmenlerin Taşınalı Eğitim Uygulaması Hakkındaki Görüşleri başlıklı ve Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu proje çalışmasında; proje içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu; atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi; kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı; bu çalışmanın herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede proje çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Ali Mete AKTAŞ

TEŞEKKÜR

Akademik eğitime baŐladığım günden itibaren yakın ilgi ve desteklerini esirgemeyen Enstitü hocalarıma, proje çalışmamın her aşamasında bana destek olan sayın hocam Doç. Dr. Fatma ÇOBANOĞLU' na ve görüşme yaptığım meslektaşlarıma teşekkür ederim.

Ali Mete AKTAŞ

ÖZET

Öğretmenlerin Taşımali Eğitim Uygulaması Hakkındaki Görüşleri

AKTAŞ, Ali Mete

Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Eğitim Bilimleri ABD,

Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi

Danışman: Doç. Dr. Fatma ÇOBANOĞLU

Ocak 2022, 51 sayfa

Bu çalışma; öğretmenlerin, taşımali eğitim uygulamasına ilişkin düşüncelerini ortaya çıkarmak, taşımali eğitim uygulamasında görev yapan öğretmenleri etkileyen sorunları incelemek, taşımali eğitim uygulamasının olumlu-olumsuz yönlerini ortaya koymak, olumlu ve olumsuz özelliklerden yola çıkarak uygulamanın eksik yönlerini belirlemek ve bu sistemin verimliliğini arttırmak için önerilerde bulunmak amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda, 2021-2022 Eğitim-Öğretim yılının ilk döneminde Denizli ili Tavas ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı 6 farklı okuldan 12 öğretmen seçilmiş, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile görüşleri alınmıştır. Elde edilen bulgular analiz edilerek yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda bulguların öğrenci, beslenme, ulaşım ve veli temaları altında toplandığı görülmüştür. Buna göre öğretmenlerin; taşımali eğitimin öğrencinin akademik başarısını etkilese de asıl önemli olan faktörün öğrencinin ilgi ve istekli olmasının olduğunu, taşımali öğrencilerin ders dışı faaliyetlere yeterince katılmadığını, taşımali öğrencilere öğle yemeği verilmesinin çok yerinde bir uygulama olduğunu, yemeklerde maliyeti düşürmek için bazı firmaların kaliteden ödün verdiğini, servis şoförlerinin yaptıkları işin önemini kavramadıklarını, araçlarda gerekli güvenlik önlemlerinin alınmadığını, velilerin ilgisiz olduğunu ve velilerin öğretmenlerle iletişim halinde olmaya çaba göstermediklerini düşündükleri sonucuna ulaşmıştır.

Anahtar kelimeler: taşımali eğitim, öğretmen görüşleri

İÇİNDEKİLER

TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJE ONAY FORMU	iii
ETİK BEYANNAMESİ	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ	ix

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.1.1. Problem Cümlesi	2
1.1.2. Alt Problemler.....	3
1.2. Amaç.....	3
1.3. Önem.....	3
1.4. Varsayımlar.....	3
1.5. Sınırlılıklar.....	4
1.6. Tanımlar.....	4

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	5
2.1. Kuramsal Çerçeve	5
2.2. İlgili Araştırmalar.....	9

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM	13
3.1. Araştırmanın Modeli.....	13
3.2. Evren ve Örneklem	13
3.3. Verilerin Toplanması.....	14
3.4. Verilerin Analizi.....	15

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM	16
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	16
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	20
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	24
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	28

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	30
5.1.Sonuç ve Tartışma.....	30
5.2. Öneriler.....	34
KAYNAKÇA	37
EKLER	39
Ek 1: Görüşme Formu	39
Ek 2: Araştırma Uygulama İzni	41
ÖZGEÇMİŞ	42

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1.1: Denizli İli Taşımali Eğitim Uygulaması Sayısal Verileri(MEB, 2020).....	2
Tablo 2.1: Taşımali Eğitim Uygulaması Sayısal Verileri(MEB,2020).....	9
Tablo 3.1: Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Bilgileri	13
Tablo 4.1:Taşımali Eğitimin Öğrenciler Üzerindeki Etkilerine Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	16
Tablo 4.2: Taşımali Eğitim Uygulamasının Öğrencinin Akademik Başarısına Etkisi	16
Tablo 4.3: Taşımali Öğrencilerin Ders Dışı Faaliyetlere Katılımı Hakkındaki Görüşler	18
Tablo 4.4: Taşımali Öğrencilerin Okula Uyum ve Adaptasyon Sürecine Yönelik Görüşleri.....	19
Tablo 4.5: Beslenme Temasına Ait Alt Temalar Ve Kodlar.....	20
Tablo 4.6: Yemek Alt Temasına Ait Kodlar.....	21
Tablo 4.7: Hizmet Alt Temasına Yönelik Görüşler.....	22
Tablo 4.8: Ulaşım Temasını Ait Alt Temalar ve Kodlar.....	24
Tablo 4.9: Hizmet Alt Temasına Ait Kodlar.....	25
Tablo 4.10: Şoför Alt Temasına Ait Kodlar.....	26
Tablo 4.11: Araç Alt Temasına Ait Kodlar.....	27
Tablo 4.12: Yol Alt Temasına Ait Kodlar.....	27
Tablo 4.13: Veli Temasına Ait Alt Temalar.....	28

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

Öğretmenlerin taşınmalı eğitim uygulaması hakkındaki görüşleri üzerine yapılan araştırmanın bu bölümünde problem durumuna, alt problemlere, araştırmanın amacına, önemine, varsayımlara, sınırlılıklara ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Eğitim, istendik davranışların fertlere kazandırıldığı süreçtir. Devletler, ülkelerindeki yaşam standardının ve refah seviyesinin artması için vatandaşlarına bazı nitelikler kazandırmayı amaçlar. Bu nitelikler de ancak eğitimle kazandırılabilir. Eğitim her ne kadar maliyetli bir yöntem olsa da ülkelerin vazgeçemediği uzun vadeli bir yöntemdir. Bu yüzden devletler, hiçbir vatandaşına ayırım yapmadan her ferdini eşit olarak temel eğitimden yararlandırmak sorumluluğuna sahiptir. Bunun için devlet her ferdine eşit imkanlar tanımak zorundadır.

Türkiye Cumhuriyeti'nde 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 8. maddesine göre her Türk vatandaşı fırsat eşitliğine sahiptir. Bu maddede ek olarak "imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla gerekli yardımlar yapılır" ifadesi yer almaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti kadın erkek ayırmadan her bir vatandaşına temel eğitimde fırsat eşitliğini sağlayabilmek için kuruluşundan bugüne kadar birçok politikalar hayata geçirmekte ve çeşitli uygulamalar yapmaktadır. Bu uygulamalardan biri de "Taşınmalı Eğitim Uygulaması" dır. Taşınmalı eğitim; okula gitmede sorunlar yaşayan kırsaldaki öğrencilerin başka okullara servislerle her gün taşınması, bu öğrencilerin eğitimde fırsat eşitliğinden yararlanması ve daha nitelikli eğitim almaları için yapılan bir uygulamadır (Uslu, 2017; Şan, 2012; Çavuşoğlu ve Dönmez, 2018).

Eğitimi her ferde ulaştırma, eğitimde niteliği arttırma, fırsat ve imkân eşitliği sağlama gibi nedenlerle ortaya çıkan taşınmalı eğitim uygulamasında birçok sorun yaşanması gayet doğaldır. Bu sorunlar eğitimin kalitesini ve öğrencileri de tabii ki etkilemektedir. Bu uygulama ülke genelinde bu kadar yaygın bir uygulama olduğu için yaşanan sorunlar da ülkenin eğitim sistemini etkileyen sorunlardır (Bilek ve Kale, 2012).

Her uygulamada sorunlar yaşandığı gibi taşınmalı eğitim uygulamasının işleyişinde de birçok sorun yaşanmaktadır. Servisler, şoförler, taşınmalı öğrencilerin öğle yemeği, yemekhanelerin durumu, sabah erken kalkma, okula yorgun gelme, kış aylarında soğuk hava şartları ve buna benzer birtakım sorunlar ortaya çıkmaktadır. Sorunlara bakıldığında

genellikle taşımadan kaynaklanan sorunların ve kırsaldaki dezavantajlı durumlardan kaynaklanan sorunların ağırlıklı olduğu görülmektedir. Bu durumların eğitime olumlu ve olumsuz etkileri olmaktadır. Taşınmalı eğitim uygulamasının daha sağlıklı işleyebilmesi için bu etkilerin iyice araştırılıp olumsuz etkilerin en aza düşürülmesi gerekmektedir. Böylece iyileştirmeler yapılarak eğitimin kalitesi arttırılacaktır.

Taşınmalı eğitim uygulaması Türkiye'nin her ilinde yaygın olarak kullanılan bir uygulamadır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) yayınladığı 2020-2021 Eğitim-Öğretim yılı örgün eğitim sayısal verileri incelenmiştir. Bu araştırma Denizli ilinde yapıldığı için, Denizli ilinin taşınmalı eğitim uygulaması verileri incelenmiş ve ilgili veriler aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 1.1. *Denizli İli Taşınmalı Eğitim Uygulaması Sayısal Verileri (MEB, 2020)*

İl Genelinde Okul Sayısı (İlkokul + Ortaokul)	536
Taşınılan Merkez Okul Sayısı	211
Taşınan Okul ve Taşınan Okulsuz Yerleşim Birimi Sayısı	555
İl Genelinde Toplam Öğrenci Sayısı (İlkokul + Ortaokul)	109.858
Taşınan Toplam Öğrenci Sayısı	7.268
Taşınan İlkokul Öğrenci Sayısı	3.132
Taşınan Ortaokul Öğrenci Sayısı	4.136
Taşınan Erkek Öğrenci Sayısı	3.742
Taşınan Kız Öğrenci Sayısı	3.526

Tablo 1'de görüldüğü gibi Denizli ilindeki ilkokulların ve ortaokulların toplam sayısı 536 iken taşıma merkezi okul sayısı 211 ve taşınan yerleşim birimi sayısı 555'tir. Bunun anlamı şudur ki; Denizli ilindeki okulların %39'u taşınalıdır ve il genelinde okulu olmayan yerleşim birimi sayısı ildeki okul sayısından daha fazladır. MEB'in yayınladığı sayısal veriler göstermektedir ki Taşınmalı Eğitim Uygulaması, Denizli ilindeki okulların %39'unu ilgilendiren çok önemli bir uygulamadır.

Bu sorunları tespit edip çözüme kavuşturmak için bu işleyişin içindeki paydaşlardan görüş almak gerekmektedir. Taşınmalı eğitim uygulamasındaki sorunları yaşayarak tecrübe eden en önemli paydaşlardan biri de öğretmenlerdir. Bu çalışmayla öğretmenlerin görüşleri alınarak taşınmalı eğitim uygulamasında karşılaşılan sorunlar ortaya çıkarılacak ve uygulamanın daha verimli olabilmesi için öneriler sunulacaktır.

1.1.1 Problemler Cümlesi

Taşınmalı eğitim uygulaması yapılan okullarda görev alan öğretmenlerin görüşlerine göre; taşınmalı eğitim uygulamasında karşılaşılan sorunlar nelerdir?

1.1.2 Alt Problemler

Araştırmanın alt problemleri aşağıdaki şekilde ele alınmıştır:

1. Taşınmalı eğitim uygulamasının öğrenciler üzerindeki etkileri konusunda öğretmenlerin görüşleri nelerdir?
2. Taşınmalı öğrenciler için verilen beslenme hizmetlerinin yeterliliği konusunda öğretmenlerin görüşleri nelerdir?
3. Taşınmalı eğitim uygulamasının ulaşım hizmetleri konusunda öğretmen görüşleri nelerdir?
4. Taşınmalı eğitim uygulamasından yararlanan öğrenci velilerinin diğer paydaşlarla iletişimi konusunda öğretmen görüşleri nelerdir?

1.2. Amaç

Bu çalışmanın amacı, taşınmalı eğitim uygulamasında görev yapan öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda taşınmalı eğitim uygulamasının sorunlarını incelemek, olumlu-olumsuz yönlerini ortaya koymak, olumlu ve olumsuz özelliklerden yola çıkarak, uygulamanın eksik yönlerini belirlemek ve bu sistemin verimliliğini arttırmak için önerilerde bulunmaktır.

1.3. Önem

Bu çalışma, taşınmalı eğitimin gerçekleştirildiği okullarda görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre taşınmadan kaynaklı sorunları inceleyerek sorunların kaynağına inileceği ve çözüm önerileri sunulacağı için hem uygulamayı geliştirmeye çalışan personele hem de taşınmalı eğitim uygulaması hakkında araştırma yapmak isteyen araştırmacılara faydalı olacaktır. Bunun yanında, sorunlara bulunan çözüm önerileri ile taşınmalı öğrencilerin eğitimindeki kalitenin artmasına katkı sağlayacağı, gelecekte taşınmalı eğitim uygulaması üzerine araştırma yapacak araştırmacılar için önem teşkil edeceği düşünülmektedir.

1.4. Varsayımlar

Araştırmada aşağıdaki varsayımlar kabul edilmiştir.

1. Araştırmaya katılan öğretmenler, veri toplama aracında yer alan sorulara tarafsız ve doğru yanıtlar vermiştir.

2. Araştırmaya katılan öğretmenler, taşınmalı eğitim uygulaması konusunda yeterli bilgi ve tecrübeye sahiptir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırmanın verileri, 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Denizli İli Tavas İlçesinde görev yapan 4 ilkokul, 4 ortaokul ve 4 lise öğretmenin görüşleri ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Taşınmalı eğitim uygulaması: Nüfusu az ve dağınık yerleşimin hâkim olduğu kırsal kesimde okulu bulunmayan ya da birleştirilmiş eğitim uygulaması yapılan okullarda eğitim gören öğrencilerin fırsat eşitliğinden yararlanarak daha iyi şartlarda eğitim almaları ve bu öğrencilere daha nitelikli öğrenim olanağı sağlanması için yapılan bir uygulamadır (Uslu,2017).

İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, konuya ilişkin alan yazın taramasına ve bu alanda yürütülmüş ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Kuramsal Çerçeve

Çalışmanın bu bölümünde, öncelikle taşınmalı eğitim uygulaması konusunda kuramsal açıklamalar yapılarak taşınmalı eğitim süreci açıklanacaktır.

2.1.1. Taşınmalı Eğitim Uygulaması

Günümüz dünyasında insana ve topluma yapılabilecek en önemli yatırım eğitimidir. Bu yatırım, maliyetinin çok yüksek olması ve uzun vadeli olması sebebiyle ekonomik ilkesine uygun olmasa da vazgeçilemez derecede önemlidir. Ülkeler vatandaşlarının refah seviyelerini yükseltebilmek için politikalar geliştirmekte ve vatandaşlarına bazı nitelikler kazandırmak çabası içindedirler. Buradaki amaç, bir kısım insanların değil, tüm toplumun yaşam standardını yükseltmektir.

Bu istendik davranışları vatandaşlara kazandırabilmek ise ancak eğitimle mümkündür. Türkiye Cumhuriyeti devleti de kuruluşundan bugüne kadar eğitime önem vermiş ve eğitimi bir gelişim aracı olarak kabul etmiştir (Çavuşoğlu ve Dönmez, 2018). 1924 Anayasası Madde 87’de “ilköğretimin parasız ve zorunlu olduğu” ifadesi, 1961 Anayasası Madde 50’de “halkın eğitim ihtiyacını karşılamak devletin başta gelen görevidir” ifadesi ve 1982 Anayasası Madde 42’de ise “kimse eğitim öğretim hakkından yoksun bırakılamaz” ifadesi yer almıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, hiçbir kimseye ayrıcalık yapmadan tüm vatandaşlarına eşit imkânlarla eğitim hakkı tanımaktadır. Eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak için çeşitli uygulamalar yapılmaktadır. Fırsat eşitliğini sağlamak için kullanılan uygulamalardan biri de taşınmalı eğitim uygulamasıdır. Taşınmalı eğitim uygulamasını incelemeden önce, nüfusu az ve dağınık bölgelerde uygulanan birleştirilmiş sınıf uygulamasının ne olduğunu da incelemek ve anlamak faydalı olacaktır.

Nüfusu az olan köylere okul yapmak ve bu okullardaki her sınıf seviyesine öğretmen atamak zor ve maliyetlidir. Öğrenci sayısının az olması, yeterli derslik bulunmaması gibi sebepler sınıfların birleştirilerek beraber okutulmasını mecbur kılmaktadır. Birleştirilmiş sınıf uygulamasının sebeplerini Tekışık (1989) “öğrenci mevcudunun azlığı, okul ihtiyacı ve öğretmen ihtiyacı” olarak sıralamıştır. Doğan (1995) ise bu sebeplere ek olarak; kaynak yetersizliği, köyden kente yaşanan yoğun göç sonucu

köylerdeki nüfusun azalması, doğal şartlar, ulaşım sorunları ve alt yapı yetersizliğini eklemiştir. Birleştirilmiş sınıflarda tek öğretmenin birden fazla sınıf seviyesindeki öğrencileri aynı anda eğitmeye çalışması, eğitim öğretimin kalitesini nitelik bakımından olumsuz etkilediği söylenebilir. İlkokullarda uygulanan haftalık 30 ders saati tüm sınıf seviyelerine paylaştırılması bile birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılan okullardaki başarısızlığın sebebini alenen açıklamaktadır (Uslu, 2017). Taşınmalı eğitim uygulamasının başlamasındaki amaçlardan biri de birleştirilmiş sınıflardaki öğrencilerin bağımsız sınıflarda daha nitelikli eğitim görmesini sağlamaktır.

Taşınmalı eğitim uygulaması ise nüfusu az olan ve dağınık yerleşimin hakim olduğu kırsal kesimde okulu bulunmayan yada birleştirilmiş eğitim uygulaması yapılan okullarda eğitim gören öğrencilerin fırsat eşitliğinden yararlanarak daha iyi şartlarda eğitim almaları ve bu öğrencilere daha nitelikli öğrenim olanağı sağlanması için yapılan bir uygulamadır. Bu uygulama, 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda belirtilen fırsat ve imkân eşitliğinin uygulanmasına katkı sağlayacaktır (Uslu, 2017). Taşınmalı eğitimin en önemli gerekçesi fırsat eşitliğini sağlayarak eğitimin ülke genelinde yaygınlaştırılmasıdır. Eğitimin ülke genelinde yaygınlaşması ile okullaşma oranı artacak ve bunla doğru orantılı olarak ülkedeki yetiştirilmiş insan gücü artacaktır (Çavuşoğlu ve Dönmez, 2018). Ayrıca, taşınmalı eğitim sayesinde bulunduğu köyden başka bir yeri tanımayan çocuk farklı bir yerleşim biriminde daha fazla öğrenciyle beraber olacağı kalabalık bir ortamda daha kaliteli eğitim alacak, böylece bu çocukların topluma katılma süreci hızlanacaktır (Uslu, 2017).

2.1.2. Türkiye’de Taşınmalı Eğitimin Tarihsel Süreci

ABD, Avustralya ve Yeni Zelanda’da uygulanan taşınmalı eğitim, UNESCO’nun katkılarıyla Türkiye’de ilk olarak 1989-1990 Eğitim-Öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), Kırıkkale’de 3 pilot okulda, Kocaeli’nde ise 2 pilot okulda uygulanmaya başlanmış, daha sonra yapılan değerlendirmelerde verimli olduğu kanaatine varılarak Çankırı, Konya, Antalya, Van, Çanakkale, Eskişehir, Balıkesir, Kırklareli ve Kocaeli şehirlerinde seçilen 77 noktaya uygulama genişletilmiştir (MEB, 1994). 1991-1992 Eğitim-Öğretim yılında daha da yaygınlaştırılarak 29 il ve bu illere bağlı 78 ilçenin 960 köy okulunda devam ettirilmiş, 16538 öğrenci 375 merkez okula taşınmıştır. 1992-1993 Eğitim- Öğretim yılında ise, uygulama 43 il, 325 ilçe ve 938 merkez okula yaygınlaştırılarak toplam 53676 öğrencinin taşınmalı eğitimden yararlanması sağlanmıştır (Büyükkaragöz ve Şahin, 1995). 1997-1998 eğitim öğretim yılında zorunlu eğitimin 8

yıla çıkarılmasıyla uygulama 72 ilde uygulanmış, 2000 yılında yönetmelik çıkartılarak 2004 ve 2014 yıllarındaki güncellemeleriyle birlikte günümüze kadar gelmiştir (Çavuşoğlu ve Dönmez, 2018). 2004-2005 eğitim öğretim yılında özel eğitim öğrencilerinin de taşınmaya başlanmasıyla uygulama yaygınlaştırılmıştır. 2010-2011 eğitim yılında ilköğretimden mezun olup liseye ulaşmada problemler yaşayan 9. Sınıf öğrencileri için taşınmalı ortaöğretim uygulaması başlamış, 2011-2012 eğitim öğretim yılında 10. Sınıflar uygulamaya dahil edilirken 2012-2013 eğitim öğretim yılında zorunlu eğitimin 12 yıla çıkmasıyla tüm ortaöğretim öğrencileri uygulamadan yararlanmaya başlamıştır (Uslu, 2017).

Zorunlu eğitim süresi arttıkça taşınmalı eğitim daha yaygın hale gelmiştir (Şan, 2012). MEB (2000)'e göre Taşınmalı İlköğretim Yönetmeliğinde taşınmalı eğitimin hedefleri şöyledir:

1. İlköğretim düzeyi olmayan yerlere ilköğretim açmak,
2. Okul olmayan köylerin öğrencileri taşıma merkezlerine taşımak,
3. Birleştirilmiş sınıflar uygulamasını bitirmek,
4. Eğitimin niteliğini arttırmak.

Karakütük (1996) ve Koçak'a (2003) göre, taşınmalı eğitim uygulamasının ortaya çıkma nedenleri şunlardır:

1. Eğitimin daha da yaygın hale gelmesi
2. Taşradaki dağınık yerleşim
3. Köyden kente yaşanan yoğun göç
4. Eğitimdeki kalitenin artırılması isteği
5. Fırsat eşitliğinin sağlanması
6. Maliyetin azaltılmak istenmesi
7. Okullarda öğrencilerin birbirlerinden ve öğretmenlerinden karşılıklı olarak etkileşmesi. Tek öğretmenli okullardaki öğrenciler sayıca çok az olduklarından ve okul dışında geçen zamanlarını da beraber geçirdiklerinden, öğrenci etkileşimi yetersiz kalmaktadır.
8. Birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılan köy okullarında öğretmen yeterince motive olamamakta, bu da başarıyı düşürmektedir.
9. Tek öğretmenli okullarda genellikle öğretmenler çalışmak istememektedirler.
10. Tek öğretmenli köylere gönderilen öğretmenler genellikle aday öğretmenlerdir. Öğretmenlik, yöneticilik konusundaki bilgileri ve tecrübeleri yetersizdir. Köy okullarında deneme yanılma yoluyla öğrenmektedirler. Öğrenciler tecrübesiz

öğretmenlere denek olmakta bu durumda öğrenci başarısı ve okula ilişkin tutumların değişmesinde önemli bir etkidir.

11. Birleştirilmiş sınıflı köy okulunda yalnız başına görev yapan öğretmen çevresiyle bütünleşememekte ve yalnızlık duygusuyla yaşamaktadır. Bu durum öğretmenlerin ruh sağlığını olumsuz etkilemektedir. Öğretmenler mesleklerine olan ilgilerini kaybetmektedir.
12. Köyde yaşamaya uyum sağlayamayan öğretmen hafta sonunu ilçe merkezinde geçirmek istemekte, ulaşım imkanı da kısıtlıysa Cuma erken çıkıp pazartesi geç kalmakta, bu da eğitimde aksamalara neden olmaktadır.

Taşınmalı eğitim uygulaması sadece Türkiye’de değil; ABD, Yeni Zelanda ve Avustralya başta olmak üzere birçok ülkede uygulandığı bilinmektedir (Büyükkaragöz ve Şahin, 1995). Uygulamanın güzel bir örneği Avustralya’daki “Taşınabilir sınıf projesi” dir. Avustralya yüz ölçümüne göre nüfus oranı düşük bir ülke olduğundan dağınık yerleşim yaygındır. Bu sebeple, bu ailelerin çocuklarına kamyonların kasaları taşınabilir sınıflara dönüştürülmüş ve eğitim için uygun ortam hazırlanmıştır (Fowler, 1979: Akt. Küçüköğlü, 2001).

2.1.3. Taşınmalı Eğitimin Uygulanması

Taşınmalı eğitimde öncelikle taşınacak yerleşim yerleri belirlenir. Daha sonra öğrencilerin taşınacağı okullar belli olur. Bu yerleşim yerleri ve okulların belirlenmesi il milli eğitim müdürlüğünün teklifi ve valiliğin onayı ile gerçekleşir. Burada yol şartları, bölgenin coğrafi şartları, öğrenci sayısı, nüfusun az veya dağınık olması gibi faktörlere dikkat edilir. Taşıma en az 2 km, en çok 50 km olacak şekilde belirlenir. Taşıma yapacak servisler için ihaleler yapılır. Güzergâhlar, taşınacak araçlar ve saatleri önceden belirlenir. Planlamalar, taşınmalı öğrencilerin diğer öğrenciler gibi he türlü imkândan yararlanabileceği şekilde yapılır. Taşınmalı öğrencilerin öğle yemekleri devlet tarafından karşılanır. Bunun için yemekhaneler ayarlanır. İhaleyle yemek verecek şirketler belirlenir (Uslu, 2017).

Milli Eğitim Bakanlığı’nın 2020-2021 Eğitim-Öğretim yılında yayınladığı Örgün Eğitim İstatistiklerine göre Türkiye geneli Taşınmalı Eğitim Uygulaması sayısal verileri aşağıdaki gibidir:

Tablo 2.1. *Taşımali Eğitim Uygulaması Sayısal Verileri (MEB, 2020)*

Örgün Eğitim Toplam Okul Sayısı	67.125
Taşınılan Merkez Okul Sayısı (İlkokul + Ortaokul)	12.058
Taşınan Okul ve Taşınan Okulsuz Yerleşim Birimi Sayısı	41.845
Taşınan Toplam Öğrenci Sayısı (İlkokul + Ortaokul)	722.119
Taşınan İlkokul Öğrenci Sayısı	288.579
Taşınan Ortaokul Öğrenci Sayısı	433.540
Taşınan Erkek Öğrenci Sayısı	366.831
Taşınan Kız Öğrenci Sayısı	355.288

Tablo 2.1 göstermektedir ki; Türkiye'deki 67 125 okulun %17'si taşıma merkezi ilkokul ve ortaokul iken toplam okul sayısının %67'si kadar okulu olmayan ve taşınmaya mecbur olan yerleşim yeri mevcuttur. Taşımali öğrenci sayısının %51'i erkek öğrenciyken %49'u kız öğrencidir. Ayrıca taşımali öğrenci sayısının (ilkokul + ortaokul) %40'ı ilkokul öğrencisi iken %60'ı ortaokul öğrencisidir. Görülmektedir ki Türkiye'de taşımali eğitim oranı az değildir. Böylesine yaygın bir uygulamanın üzerinde daha çok araştırma yapıp uygulamanın geliştirilmesi için çalışmalar yapılmalıdır.

Taşıma işi sorumluluğu ağır olan bir iştir. Servislerin ve şoförlerin yönetmeliklere uymaması durumunda yaptırımları vardır. Bu yüzden ciddiye alınması gereken bir iştir. Okulda ilk ders başlamadan önce öğrencilerin okula getirilmesi gerekmektedir. Bu yüzden, hangi duraktan hangi saatte yolcu alınacağı önceden belirlenir. Eğer öğrenciler derse yetiştirilemezse şoför o gün için ücret alamaz. Aynı şekilde okul çıkışında da öğrencilerin eve bırakılmasında servis şoförü sorumludur. Serviste herhangi bir sorun olursa yerine başka taşıt getirilmek zorundadır (Şan, 2012).

Her ferde eğitimin ulaştırılması, eğitimde niteliği artırma, fırsat ve imkân eşitliği sağlama gibi nedenlerle ortaya çıkan taşımali eğitim uygulamasında birçok sorun yaşanması gayet doğaldır. Bu sorunlar eğitim sistemini ve öğrencileri de tabii ki etkilemektedir. Bu uygulamanın sağlıklı olması için olumlu ve olumsuz etkilerin araştırılması, ortaya çıkarılması ve olumsuz etkilerin en aza düşürülmesi gerekmektedir. Böylece gerekli iyileştirme çalışmaları da yapılmış olacaktır (Bilek ve Kale, 2012).

2.2. İlgili Araştırmalar:

Taşımali Eğitim 1989-1990 Eğitim-Öğretim yılından bu yana uygulanan yaklaşık 31 yıllık bir uygulamadır. Taşımali Eğitimde karşılaşılan sorunlarla ilgili çeşitli makaleler, tezler ve lisansüstü projeleri incelenmiştir. Altunsaray (1996), Baş (2001), Bilgin Aksu ve Kaya (2004), Bilek ve Kale (2012), Büyükboyacı (1998), Büyükkaragöz

ve Şahin (1995), Çavuşoğlu ve Dönmez (2018), Doğan (1995), Kabaş (2006), Karakütük (1996), Küçükkoğlu (2001), Küçüksüleymanoğlu (2006), Özkan (1997), Şan (2012), Tekişik (1989), Uslu (2017) bu çalışmalardan bazılarıdır.

Türkiye’de taşınmalı eğitim uygulaması üzerine literatür taraması yapıldığında uygulamada yaşanan sorunların pek farklı olmadığı görülmektedir. Uslu (2017)’ye göre bu sorunların;

- Eğitim-öğretim ile ilgili problemler
- Öğrencilerin uyum problemleri
- Velilerle ilgili problemler
- Taşımadan kaynaklı problemler
- Yemek sağlayan firmalar/şahıslarla yaşanan problemler olduğu görülmüştür.

Çavuşoğlu ve Dönmez (2018) çalışmasında, Pazarcık’taki taşınmalı eğitim uygulamasını değerlendirmiştir. Çalışmasında bulguları araç, şoför, hizmet ve diğer sorunlar olmak üzere 4 ana tema altında incelemiştir. Araç güvenliği ve donanımı konusunda olumsuz görüşler alınırken, şoförlerin öğrencilerle iletişimi konusunda olumlu görüşlere rastlamıştır. Araçlar yetersiz bulunmuş fakat şoförlere dönem başında seminer verildiği için öğrencilerle şoförlerin iletişimlerinin iyi olduğunu tespit etmiştir. Hizmet konusunda katılımcılar hem olumlu hem de olumsuz görüş bildirirken, beslenme konusunda olumlu, öğrencilerin uyum durumu ile ilgili olumlu, öğrencilerin tutum ve davranışları konusunda olumlu, öğrencilerin sosyalleşmesi konusunda olumlu, veli ile iletişim konusunda olumsuz görüşler bildirmişlerdir. Taşınmalı eğitimin ders başarısını etkilediği sonucuna ulaşırken, öğrencilerin devamsızlık yapmasının taşımadan kaynaklanmadığına ulaşmıştır.

Bilek ve Kale (2012) çalışmasında Manisa ilinin bir ilçesindeki taşıma merkezi okullarda görev yapan öğretmenlerin görüşlerini araştırmıştır. Bu çalışmada bulguları öğrenci, servis-şoför, veli ve okulun fiziksel imkânları olarak 4 ana tema altında incelemiştir. Bu çalışmanın sonuçlarına göre; taşıma merkezlerinde çalışan öğretmenler, öğrencilerin taşıma merkezi okullarda eğitim olmasına öğretmenler olumlu bakmaktadır. Hem birleştirilmiş sınıftan daha kaliteli eğitim verilmesi hem de öğrencilerin sosyalleşmesi açısından taşınmalı eğitim faydalı olduğu görüşü çalışmada hakim görüştür. Fakat taşımadan kaynaklı olarak öğrencilerde yorgunluk oluştuğu ve motivasyonu düşürdüğü sonucuna ulaşılmıştır. Erken kalkan servisler yüzünden öğrencilerin kahvaltı yapamaması öğrenciyi olumsuz etkilerken okulda taşınmalı öğrencilere verilen öğle

yemeği olumlu etki yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada şoförler konusunda; şoförlükleri yeterli olsa da eğitim ve kültürel açıdan zayıf oldukları ve araçların yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Veli temasında okul-veli ilişkilerinin zayıf olduğu sonucuna ulaşılırken okulun fiziksel durumu temasında yemekhaneler haricinde diğer fiziksel durumların yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Altun ve Yurtbakan (2018) alışmasında taşımalı öğrencilerin başarısı hakkında görüşleri incelemiştir. Bu çalışmanın sonuçlarından bazıları şu şekildedir: servisler ve şoförlerden kaynaklı alt yapı sorunları olduğu, taşımalı eğitimin her konuda faydalı bir sistem olduğu, sorunların bireysel kaynaklı değil çevresel kaynaklı olduğu ve öğretmenlerin ve öğrencilerin her anlamda okulun bulunduğu çevreye faydaları olduğudur.

Yurdabakan ve Tektaş (2013) taşımalı ilköğretim öğrencilerinin taşımalı eğitim hakkındaki görüşlerini incelediği çalışmasında, öğrencilerin taşımalı eğitim uygulaması sayesinde eğitimlerine devam edebildikleri için mutlu oldukları görölmektedir. Özellikle bu durumun kız öğrenciler için ne kadar önemli olduğunun altı çizilmiştir. Ayrıca öğrenciler, taşıma servisleri sayesinde yürümediklerini ve yoldaki tehlikelere karşı kendilerini güvende hissettiklerini dile getirmişlerdir. Öğrenciler taşımalı eğitimin yerinde bir uygulama olduğunu fakat çeşitli sorunlarla karşılaştıklarını dile getirmektedirler. Örneğin sabahları erken kalkma, ayakta yolculuk yapma, şoförlerin argo konuşmaları, servislerin evine uzak yerlerde bırakması, soğukta üşütüp hasta olma, şoförlerin öğrenciler arasında ayırım yapması, sıkça şoför değişikliği gibi sorunlardan bahsedilmiştir.

Bilgin Aksu ve Kaya'nın (2009) alışması fırsat eşitliğinde taşımalı eğitimin rolünü saptamak amacıyla Gaziantep ili Nizip ilçesinde yapılmıştır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre; taşımalı öğrencilerin taşıma merkezindeki öğrencilere göre başarı bakımından daha başarılı olduğu ve devamsızlık bakımından daha az devamsızlık yaptığı sonucuna ulaşılmıştır.

Uslu'nun (2017) Denizli ilinde yaptığı araştırmada taşımalı eğitimin okullaşma oranını arttırdığı, öğrencilerden taşınma sebebiyle bağ ağrısı gibi rahatsızlık yaşayanlar olduğu, öğrenciler arasında köylere göre gruplaşmalar olduğu, velilerle iletişim kurulamadığı, velilerin ilgisiz olduğu, okulları kapana köylerin öğretmensiz kaldığı vb. sonuçlara ulaşılmıştır.

şan'ın (2012) Konya ili Seydişehir ilçesindeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı taşımalı okullarda yaptığı "İlköğretimde Taşımalı Eğitim Öğrencilerinin Sorunları" isimli

çalışmasında görülmüştür ki erkek öğrenciler kız öğrencilere göre daha olumsuz görüşlere sahiptir. Yine bu araştırmanın sonucuna göre öğrencinin başarısı taşınmalı eğitimden etkilenmemektedir. Öğrencinin günlük gidip geldiği mesafe arttıkça olumsuz görüşleri de artmaktadır. Kırsal kesimdeki öğrencilerin eğitim imkânının olması, birleştirilmiş sınıftaki eğitimden daha kaliteli eğitim alması, öğrencilerin sosyalleşmesi, görgü kurallarına uyma alışkanlığı kazanması, öğrencinin daha çok sosyal imkânlara sahip olması, düzenli beslenme alışkanlığı kazanması gibi taşınmalı eğitimin olumlu özellikleri bu çalışmanın sonuçları arasındadır. Taşınmalı okullarda sınıfların kalabalıklaşması, devletin yeterli harcamayı yapamaması, yemekhanedeki temizlik ve hijyen sorunları, yemeklerin öğrenciler tarafından beğenilmemesi, yolculuğun verdiği yorgunluk, şoförlerin davranışları, velilerle iletişimin zayıf olması da taşınmalı eğitimin olumsuz özellikleri olarak bu çalışmanın sonuçları arasında yer almıştır.

Şimşek ve Büyükkıdık'ın (2017) Şanlıurfa ilinin Bozova ilçesindeki taşınmalı okullarda yaptığı çalışması ikili eğitim veren taşınmalı ilköğretim okullarını değerlendirip sorunlarını incelemektir. Bu çalışmanın sonuçları incelendiğinde; öğrencilerin kendi köylerinde okula gitmek istediklerini, sabahları uykusuz kaldıklarını, kahvaltı yapamadıklarını, servis araçlarının kalabalık olduğu gibi sorunlar olduğu görülmektedir. Yine bu araştırmanın sonuçlarına göre öğrenciler taşınmalı eğitim olmasaydı eğitim hayatlarına devam edemeyeceklerini dile getirerek taşınmalı eğitim uygulamasından memnun olduklarını söylemişlerdir.

İlgili çalışmalar incelendiğinde görülmektedir ki, dünyanın birçok ülkesinde taşınmalı eğitim kullanılmaktadır. Genel olarak bakıldığında ana başlıklar ortaktır fakat uygulamada bazı farklılıklar görülmektedir. Bunun sebebi ise tabii ki imkânlar ve beklentilerdir. Hangi şartlarda yapılırsa yapılsın, öğrenci başarısını etkileyen önemli bir uygulama olduğu bilinmektedir (Şan, 2012)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma tarama modelinde nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma, nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, olayların doğal ortamında bütüncül bir yaklaşımla ele alınmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanır. Yani nitel araştırma sosyal olguları bağlı bulunduğu çevreyle bütün olarak araştırmayı amaçlayan bir araştırma yöntemidir. Tarama modelleri ise, geçmişte veya hali hazırda mevcut olan bir durumu olduğu gibi tanımlamayı amaçlayan araştırma modelleridir (Ergün,2005). Bu çalışma; 1989 yılından beri ülkemizde uygulanan Taşınmalı Eğitim uygulamasının mevcut durumunu tanımlayıp daha iyi seviyelere taşınmasının amaçlandığı ve uygulamayı bağlı bulunduğu sosyal çevreyle beraber doğal ortamında bütüncül bir yaklaşımla araştırmanın uygun görüldüğü için tarama modelinde nitel bir araştırma olarak yapılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini Denizli ili Tavas ilçesindeki taşınmalı eğitim yapılan okullarda görevli öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu ise Denizli ili Tavas ilçesinden 6 farklı okuldan seçilen 12 öğretmen oluşturmaktadır. Seçilen öğretmenler, “amaçlı örnekleme” yöntemlerinden “maksimum çeşitlilik örnekleme” yöntemiyle belirlenmiştir. Çünkü bu yöntem sayesinde çalışılan problemle ilgili olabilecek bireylerin çeşitliliği maksimum derecede yansıtılır ve diğer örnekleme yöntemlerine kıyasla daha zengin verilere ulaşılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s.117). Çalışma grubuna ilişkin bilgiler Tablo 3.1’de verilmektedir.

Tablo 3.1. *Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Bilgileri*

		f
Cinsiyet	Kadın	3
	Erkek	9
Okul düzeyi	İlkokul	4
	Ortaokul	4
	Lise	4

(devamı arkadadır)

Tablo 3.1. Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Bilgileri (devamı)

		f
Mesleki Kıdem (yıl)	1-9	1
	10-14	4
	15-19	4
	20 -25	2
	26-30	1
Taşımali Okulda Çalıştığı Süre (yıl)	1-5	3
	6-9	4
	10-14	3
	15-20	2

Tablo 3.1’de görüldüğü gibi, 4 öğretmen ilkokul kademesinden, 4 öğretmen ortaokul kademesinden ve 4 öğretmen lise kademesinden seçilmiştir. Ayrıca yaş, cinsiyet, kıdem ve çalıştığı okulun merkez okulu ya da köy okulu olması açısından da farklı olmalarına özen gösterilmiştir.

3.3. Verilerin Toplanması

Çalışma grubundaki 12 öğretmenle tek tek görüşme yapılarak ölçme aracındaki 10 soru sorulmuştur. Ölçme aracındaki sorular araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Soruların hazırlanma sürecinde benzer çalışmalar incelenmiş, benzer çalışmaların bulgularından yola çıkarak ölçme aracının taslağı oluşturulmuştur. Hazırlanan bu taslak forma ilişkin uzman görüşü alınmış ve deneme uygulamaları sonucunda formun son hali verilmiştir. Ölçme aracında yer alan sorular şunlardır:

1. Kaç yıllık öğretmensiniz?
2. Taşımali bir okulda kaç yıldır çalışıyorsunuz?
3. Öğrencilerin taşınmasına yönelik görüşleriniz nelerdir?
4. Taşımali gelen öğrencilerin ders başarılarının, diğer öğrencilerden farklı olduğunu düşünüyor musunuz?
5. Taşımali öğrenciler için gelen öğle yemeği ve kantin gibi beslenme hizmetlerine yönelik görüşleriniz nelerdir?
6. Taşımali öğrencilerin velileriyle olan ilişkinizi değerlendirir misiniz?
7. Sizce taşımali eğitim uygulamasının avantajları nelerdir?
8. Sizce taşımali eğitim uygulamasının dezavantajları nelerdir?
9. Yaşadığınız sorunlarla başa çıkmak için neler yapıyorsunuz?
10. Taşımali eğitimin daha verimli olması için önerileriniz nelerdir?

Öğretmenlerle görüşme yapıp ölçme aracındaki soruların sorulabilmesi için öncelikle Denizli İl Milli Eğitim Müdürlüğüne başvuru yapılmış, hangi okullarda kaç öğretmenle görüşme yapılacağı gerekli evraklarla beraber bildirilip gerekli izinler alınmıştır. Daha sonra maksimum çeşitlilik ilkesi dikkate alınarak görüşme yapılacak öğretmenlerin kim olacağına karar verilmiş, kendilerinden randevu alınarak okullarına gidilmiştir. Görüşmeler her katılımcının kendi okulunda yapılmıştır. Öğretmenlerin sorulara verdikleri tüm cevaplar eksiksiz bir şekilde hiçbir yönlendirme ve ekleme yapılmadan not alınmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Yıldırım ve Şimşek (2021), nitel araştırmada geçerliği doğru bilgiye ulaşmak için gerekli çalışmaların yapılması olarak tanımlanırken güvenilirliği ise sürecin ve bulguların açık olarak verilmesi ve başka araştırmacılar incelediğinde onların da değerlendirmesine imkân tanınması olarak tanımlamıştır. Bu iki özelliğin nitel araştırmalarda karşılanması gerektiği beklenmektedir. Güvenirlik geçerliğin ön şartı olduğu düşünüldüğünde geçerlik için alınan önlemler güvenilirliği de güvence altına almaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s.297). Bu araştırma, 2021-2022 eğitim öğretim yılında Denizli ili Tavas ilçesinde ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan öğretmenlerle görüşme yoluyla veriler toplanarak yapılmıştır. Görüşme esnasında tüm katılımcı öğretmenlere 10 farklı soru sorulmuş, hiçbir şekilde yönlendirme yapılmadan alınan cevaplar aynen not alınmıştır. Not alınan cevaplar tamamen katılımcıların kendi görüşleri olup hiçbir şekilde araştırmacı tarafından ekleme yapılmamıştır. Katılım sağlayan 12 öğretmenin her birine Ö1-Ö12 (Öğretmen 1- Öğretmen 12) şeklinde kısaltılarak kodlar verilmiş, raporlama esnasında isimleri ve okulları kullanılmayarak kimliğinin ortaya çıkmamasına dikkat edilmiştir. Görüşme sonrası oluşturulan görüşme transkriptleri, araştırmacı tarafından gerekli olması halinde kullanılabilmesi amacıyla saklanmaktadır.

Toplanan veriler tümdengelimci analiz yaklaşımıyla analiz edilmiştir. Bu yaklaşıma göre, elde edilen veriler alt problemlerden yola çıkarak belirlenen temalara göre düzenlenir (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s.244). İlk etapta 12 katılımcıya ait veri setleri oluşturulmuş, oluşturulan çerçeveye göre veriler incelenip kodlanmıştır. Daha sonra kodlar 4 ana tema altında toplanmış ve her alt probleme ait alt temalar oluşturulmuştur. Son olarak da yorumlama yapıp raporlaştırılmıştır. Bulguların yorumlanması sırasında doğrudan katılımcıların görüşlerinden alıntılar yapılarak örnekler verilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, toplanan verilerin analiz edilmesi sonucunda ulaşılan bulgulara ve alt temalara ilişkin yapılan yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci alt problemini “Taşımali eğitim uygulamasının öğrenciler üzerindeki etkileri konusunda öğretmenlerin görüşleri nelerdir?” sorusu oluşturmaktadır. Bu alt probleme yönelik bulgular incelendiğinde verilerin 3 alt tema altında toplandığı görülmüştür. Bu alt temalar; taşımali eğitim uygulamasının etkilediği “akademik başarı”, “ders saati dışındaki faaliyetler”, “okula uyum” şeklinde incelenecektir.

Tablo 4.1. *Taşımali Eğitimin Öğrenciler Üzerindeki Etkilerine Yönelik Öğretmen Görüşleri*

Tema	Alt Temalar	Kod	f
ÖĞRENCİ	Akademik Başarı	Olumlu	5
		Olumsuz	7
	Ders dışı etkinlikler	Olumlu	0
		Olumsuz	12
	Okula Uyum	Olumlu	7
		Olumsuz	5

4.1.1. Uygulamanın Öğrencinin Akademik Başarısına Etkisi

Araştırmaya katılım sağlayan 12 katılımcının 7 tanesi taşımali eğitim uygulamasının başarıyı olumsuz yönde etkilediğini savunduğu; 5 katılımcının ise başarının öğrencinin ilgi ve çabasıyla alakalı olmasından dolayı taşımali eğitim uygulamasının başarıyı etkilemediğini savunduğu görülmüştür.

Tablo 4.2. *Taşımali Eğitim Uygulamasının Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisine İlişkin öğretmen görüşleri*

	Etkilemiyor	Olumsuz Etkiliyor
Görüş Bildiren Öğretmenler	Ö5, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö9
Frekans	5	7

Taşınmalı eğitimin başarıyı olumsuz yönde etkilediğini söyleyen katılımcılar çocukların sabah erken kalktığını, günün belli bir süresinin yollarda geçtiğini, özellikle uzak mesafeden gelen çocukların okula yorgun geldiğini ve bu sebeplerden dolayı öğrencinin kendini yeterince derse veremediğini düşünmektedirler. Bir katılımcı öğrencilerin evde yeterli ilgiyi göremediklerini ve okul saatleri dışında tarlada ya da ahırda hayvan bakma gibi işlerle uğraştıkları için ders çalışmaya zaman bulamadıklarını söylemiştir. Başka bir katılımcı ise ortaokuldaki taşınmalı öğrencilerin birçoğunun ilkokulu birleştirilmiş sınıfta okuduğunu, birleştirilmiş sınıf uygulamasından gelen öğrencilerin seviyelerinin çok düşük olduğu için toparlamalarının çok zor olduğunu söylemiştir. Taşınmalı eğitimin başarıyı olumsuz yönde etkilediğini söyleyen katılımcı görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

Çocuklar sabahları çok erken kalkmak zorunda kalıyor. Günün belli bir süresi yollarda geçiyor. Özellikle uzak mesafeden gelen çocuklar okula yorgun geliyor ve bu sebeplerden dolayı öğrenci kendini yeterince derse veremiyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 1)

Öğrenciler evde yeterli ilgiyi göremiyorlar. Okul saatleri dışında tarlada ya da ahırda hayvan bakma gibi işlerle uğraştıkları için ders çalışmaya zaman bulamıyorlar (Görüşme Kaydı: Öğretmen 6)

Ortaokuldaki taşınmalı öğrencilerin birçoğu ilkokulu birleştirilmiş sınıfta okumuş olarak geliyor. Birleştirilmiş sınıf uygulamasından gelen öğrencilerin seviyeleri çok düşük olduğu için toparlanmaları çok zor oluyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 5)

12 katılımcının 11'i birleştirilmiş sınıf uygulamasında eğitim verilmesinden taşınmalı eğitim uygulamasının çok daha iyi olduğunu, taşınmalı eğitim uygulaması sayesinde köy çocuklarına fırsat eşitliği sağlandığını söylemektedirler. 1 katılımcı ise ne olursa olsun öğrencilerin taşınmaması gerektiğini, kendi köyünde ailesine yakın olarak eğitim almasının daha uygun olacağını söylemiştir. Genel olarak, öğretmenler birleştirilmiş sınıf uygulamasına sıcak bakmamaktadır. Taşınmalı eğitim uygulamasını doğru bulmayan katılımcılar bile birleştirilmiş sınıfta eğitim vermektense taşınmalı eğitimin daha uygun olduğunu söylemektedirler. Ortak görüş; ilkokul seviyesindeki çocuklar kendi köyünde birleştirilmiş sınıf olmadan müstakil sınıflarda eğitim görmesi, ortaokuldan itibaren taşıma merkezi okullarda eğitim almaları gerektiğidir. İlkokul seviyesindeki çocukların ailesinden ayrılıp yol yorgunluğu yaşamaları akademik başarılarını olumsuz yönde etkilediğini düşünmektedirler.

Taşınmalı eğitim uygulamasının başarıyı etkilemediğini, başarının öğrencinin ilgi ve isteğiyle alakalı olduğunu savunan katılımcılar ise isteyen öğrencinin her şartta başarılı

olduğunu söylemektedirler. Hatta bazı öğretmenler sınıflarında en başarılı öğrencilerin taşımali öğrenciler arasından çıktığını düşünmektedir. Ayrıca bursluluk sınavlarında taşımali öğrencilere ek puan verilmesinin de bir avantaj olduğu düşünülmektedir. Daha küçük köylerden ya da mezradan gelen öğrencilerin kendi köylerinde bulamadıkları imkânları taşıma merkezi okullarda sahip oldukları, öğrencinin ufkunun genişlediğini dile getirmişlerdir. Ayrıca taşıma merkezlerinde daha çok branş öğretmeni bulunduğu için her derse o dersin branş öğretmeni girdiğinden köy okullarına göre daha kaliteli eğitim verildiği söylenmektedir. Taşımali eğitim uygulamasının başarıyı etkilemediğini savunan katılımcı görüşlerinden bazıları şunlardır:

Başarı öğrencinin ilgi ve çabasıyla alakalıdır. İsteyen öğrenci her şartta başarılı olabiliyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 10)

Hatta bazı sınıflarımızda en başarılı öğrencilerimiz taşımali öğrenciler arasından çıkıyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 8)

Daha küçük köylerden ya da mezradan gelen öğrenciler kendi köylerinde bulamadıkları imkanları taşıma merkezi okullarda sahip oluyorlar. Öğrencinin ufku genişliyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 12)

Köylerde yeterli branş öğretmeni olmadığı için resim, müzik, beden eğitimi gibi derslere farklı branştaki öğretmenler girmektedir. Bu yüzden köy okullarında çocuklar bazı derslerden mahrum kalmaktadırlar. Hatta kadrodaki eksikler ücretli ya da görevlendirme gelen geçici öğretmenlerle idare edildiği için yıl içinde defalarca öğretmen değişebilmektedir. Ama taşıma merkezlerinde daha çok branş öğretmeni olduğu için eğitimin kalitesi artıyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 12)

4.1.2.Ders Dışı Faaliyetler

Ders saatleri dışındaki faaliyetler alt teması incelenecek olursa; 12 katılımcı öğretmenin tamamı taşımali öğrencilerin ders saatleri dışında hiçbir faaliyete katılmadığını dile getirmektedirler. Ders dışı faaliyetler alt temasına ait bulgular Tablo 4.3'te verilmiştir.

Tablo 4.3. *Taşımali Öğrencilerin Ders Dışı Faaliyetlere Katılımı Hakkındaki Öğretmen Görüşleri*

	Olumlu	Olumsuz
Görüş Bildiren Öğretmenler	-	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12
Frekans	-	12

Okula servisle gelip giden taşımali öğrenci sabah ders başlamadan 15 dakika önce okula gelmekte, çıkışta da hiç beklemeden servise binip evine gitmektedir. Destekleme ve

yetiştirme kursları, sportif faaliyetler, kültürel faaliyetler ve sanatsal faaliyetler başta olmak üzere hiçbir çalışmada taşınmalı öğrencilerin katılamaması büyük bir problem olduğu düşünülmektedir. Ancak velisi ilgili olan öğrenciler velisinin özel imkânlarıyla getirip götürmesiyle faaliyetlere katılım sağlayabildiği anlaşılmaktadır. Bu konudaki katılımcı görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

Zaten öğrenciler dersin başlamasına az bir zaman kala servisle okula geliyor ve direk derse giriyor. Çıkışta da zil çalar çalmaz koşu koşu servise biniyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 12)

Taşınmalı öğrencilerle ders dışında hiçbir faaliyete katılamıyoruz. Tek boş vakit teneffüsler ve öğle arası. Onda da yeterli vakit olmuyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 4)

İlgili veliler çocuklarını bir şekilde getirip götürüyor. Bu konuda kilit nokta veli. Veli istedikten sonra öğrenciye her türlü etkinlik için ulaşabiliriz (Görüşme Kaydı: Öğretmen 9)

4.1.3. Taşıma Merkezine Gelen Öğrencinin Okula Uyum Süreci

Okula uyum süreci alt teması incelenecek olursa; katılımcıların bir kısmı öğrencilerin adaptasyon sorunu yaşadığını savunurken bir kısmı ise sadece okula ilk başladığı aylarda sorun yaşasalar da en kısa sürede uyum sağladıklarını düşünmektedirler.

Tablo 4.4. *Taşınmalı Öğrencilerin Okula Uyum ve Adaptasyon Sürecine Yönelik Görüşleri*

	Olumlu	Olumsuz
Görüş Bildiren Öğretmenler	Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö7
Frekans	7	5

Öğretmen Ö1; çocukların kendi köyünden gelenlerle gruplar oluşturmaları, diğer bölgeden gelenlerle arkadaşlık yapmamaları, geldikleri taşıma merkezi okulu benimsememeleri, okul malzemelerine zarar vermeleri gibi durumlar yaşadıklarını dile getirmektedir. Tüm katılımcıların ortak görüşü ise şu şekildedir: Genellikle ilkokul seviyesindeki çocuklar yaşları daha küçük olduğu için aileden kopamıyorlar ve farklı bir yerleşim yerinde okula gitmeye ve yolculuğa uyum sağlamada sorunlar yaşıyorlar. Fakat zaman geçtikte bu adaptasyon sorunları ortadan kalkıyor ve özellikle ortaokul ve lise seviyesindeki öğrencilerde bu tarz sorunlar yaşanmıyor. Bu alt temaya ait bazı katılımcı görüşleri şu şekildedir:

Bazı çocuklar sadece kendi köylerinden gelen öğrencilerle arkadaşlık yapıyor. Diğerlerine pek yanaşmıyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 4)

Kimi öğrenciler taşıma merkezi köyü benimsemiyor. O köye karşı soğukluk beslediği için okul binasına da zarar verebiliyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 1)

Ortaokul ve lise öğrencileri pek adaptasyon sorunu yaşamıyorlar. İlk aylarda sorun yaşasalar bile sonra alışıyorlar. Genellikle yaşı küçük olan ilkokul çocukları uyum sağlamada sorun yaşıyabiliyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 7)

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ikinci alt problemini “Taşınmalı öğrenciler için verilen beslenme hizmetlerinin yeterliliği konusunda öğretmenlerin görüşleri nelerdir?” sorusu oluşturmaktadır. Bu tema altında 4 alt tema oluşmuştur. Bu alt temalar; “yemek”, “hizmet”, “taşınmayan öğrencilerin durumu” ve “kantin” olarak incelenmiştir. Tablo 7’de beslenme temasına ait alt temalar ve kodlar gösterilmiştir.

Tablo 4.5. Beslenme temasına ait alt temalar ve kodlar

Tema	Alt Tema	Kodlar
BESLENME	Yemek	Yemeğin kalitesi
		Doyuruculuk
		Çeşit
		İç malzeme
		Miktar
		Ekstralar
	Hizmet	Yemekhanenin durumu
		Hizmet ve sunum
		Hijyen ve temizlik
		Zamanlama
	Taşınmayan öğrencilerin durumu	Öğrenciler Arası Ayırım
	Kantin	Okulda Kantin Olması
		Denetleme
		Ürünler

4.2.1. Öğretmenlerin Yemek Alt Temasına İlişkin Görüşleri

Yemek alt temasındaki katılımcı görüşleri incelendiğinde; katılımcıların tamamı taşınmalı öğrenciler için verilen öğle yemeğini yerinde bir uygulama olarak gerekli görmektedirler. Öğrenci dersten çıkıp yemekhaneye indiğinde yemekler hazır olmakta, öğrenci ise zaman kaybetmeden yemeğini yemekte ve aç kalmamaktadır.

Tüm katılımcılar öğle yemeği uygulamasını destekleseler de yemeğin kalitesi konusunda ikiye ayrılmaktadırlar. 6 katılımcı yemeklerin kalitesi yeterli derken 6 katılımcı ise yemeklerin kalitesiz olduğunu öne sürmektedirler. Kalite, doyuruculuk, iç malzeme konusunda öğretmenler ikiye ayrılrsa da çeşit, miktar ve ekstralar konusunda herkes olumlu görüş bildirmiştir. Öğretmenlerin yemek alt temasına ait kodlara verdikleri cevaplar tablo 5 ‘de gösterilmiştir.

Tablo 4.6. *Yemek Alt Temasına Ait Kodlar*

Kodlar	Olumlu	Olumsuz
Yemeğin kalitesi	Ö1, Ö6, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8
Doyuruculuk	Ö1, Ö6, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8
Çeşit	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12	-
İç malzeme	Ö1, Ö6, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8
Miktar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12	-
Ekstralar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12	-

Yemeğin kalitesi konusundan olumsuz görüş bildiren öğretmenler, ihaleyi alan yemek şirketinin maliyeti düşürmek amacıyla kaliteden ödün verdiğini düşünmektedirler. Bu sebeple kullanılan iç malzemede ucuza kaçıldığını ifade etmektedirler. Olumsuz görüşlerden bazıları şunlardır:

Öğle yemeği yetersiz, gerekli besin değerlerini taşıyor. Evde aynı yemeği çocuğun önüne koysan yemez. İhaleyi alan şirket maliyeti düşürüyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 7)

Yemek kalitesi artırılması gerekiyor. Çocukların ilgisini çekecek tarzda sağlıklı yemekler olması gerekiyor. Bazı yemekleri çocuklar yemek istemiyor. Bu yüzden de akşama kadar aç bekliyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 4)

Standartı yok. Bazı günler iyi gelirken bazı günler kötü yemek gelebiliyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 5)

Günlük kalori miktarını karşılayacak, aynı zamanda çocukların seveceği yemekler olmalı (Görüşme Kaydı: Öğretmen 2)

Beslenme alışkanlığına uygun menü çıkmıyor. Genellikle karbonhidrat temelli (Görüşme Kaydı: Öğretmen 2)

Yemek konusunda alınan olumlu görüşlerden bazıları da şu şekildedir:

Öğle yemeği bir nimet. Başka köyden gelen çocuk aç kalmıyor. Hem de 3-4 çeşit yemek oluyor. Bazı çocuklar o kadar çeşit evinde göremiyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 6)

Yemeğin kalitesi yeterli seviyede (Görüşme Kaydı: Öğretmen 9)

Standartı yok. Bazı günler iyi gelirken bazı günler kötü yemek gelebiliyor

Öğrenci toplu düzenli beslenme kültürü ve her türlü besini yeme alışkanlığı kazanıyor. Birlikte hareket etmeyi ve görgü kurallarını öğreniyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 1)

Dersten çıkıyorsun yemeğin hazır seni bekliyor. Her gün farklı farklı yemek yiyorsun. Eve git gel yorgunluğu olmuyor. Taşımali olmayan çocuklar keşke bizde taşımali olsak da burada yemek yiyebilsek diyorlar (Görüşme Kaydı: Öğretmen 11)

Genel olarak görüşler şu şekildedir: Öğrencilere öğle yemeği verilmesi uygulamasının çok güzel bir uygulama olduğu, yemeğin kalitesi konusu ihaleyi alan firmaya göre değişkenlik gösterdiği, bazı firmaların maliyeti düşürmek amacıyla

kaliteden ödün verdikleri, yemeklerin öğrencilerin günlük besin ihtiyacını karşılamaya yönelik ve öğrencinin severek yiyeceği tarzda yemekler olmadığıdır.

4.2.2. Öğretmenlerin Hizmet Alt Temasına İlişkin Görüşleri

Hizmet alt temasında yemekhanelerin durumu, hizmet ve sunum, hijyen ve temizlik, zamanlama kodları oluşmuştur. Bu alt temaya yönelik verilen cevaplar Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 4.7. *Hizmet Alt Temasına Yönelik Görüşler*

Kodlar	Olumlu	Olumsuz
Yemekhanenin durumu	Ö1, Ö6, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8
Hizmet ve sunum	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12	-
Hijyen ve temizlik	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11	Ö12
Zamanlama	Ö1, Ö6, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8

Yemekhanesi yeni ve güzel olan okullar olsa da genellikle okullarda kullanılmayan, atıl vaziyette olan bodrum kattaki geniş salonlar yemekhaneye dönüştürülüp kullanıldığı görüşü hâkimdir. Bazı okullarda rutubetli mekânlarda çocukların yemek yemek zorunda kaldığı söylenmektedir.

Hizmet ve sunum konusunda yemekler tabldot usulü verildiği, hatta yemeğin yanında ekstra olarak meyve, tatlı, meyve suyu ve ayran gibi yiyecekler verildiği için herkes olumlu görüş bildirmiştir.

Hijyen konusunda da 12 öğretmenden 11 tanesi olumlu görüş bildirmiştir. Bu öğretmenler yemeklerin kapalı kutularda geldiğini, kutuların muhafazalı olduğunu, dağıtım yapan personelin eldiven ve bone takarak hizmet verdiğini ve yemeklerin tabldotlarda ve tek kullanımlık kaşık çatallarla verildiği için hijyen ve temizlik problemi olmadığını söylemektedirler. Bir öğretmen ise okullara dağıtım yapan araçların erken saatlerde yemeği okulun önüne bıraktığını, bazen ekmeğin olduğu poşetlere kedi köpek gibi hayvanların temas ettiğini söylemiştir.

Zamanlama konusunda öğretmenler ikiye ayrılmıştır. Bazı öğretmenler çok erken saatte getirilen yemeklerin soğuduğunu ve çocukların soğuk yemek yemek zorunda kaldıklarını, bazen de yemeklerin geç kalıp öğrencilerin beklemek zorunda olduğunu ifade etseler de olumlu görüş bildiren öğretmenler yemeğin mutlaka zamanında geldiğini, olur da araçta arıza olur ve yemekler okula yetişemezse çocuklara tost yaptırılıp masraflarını yemek şirketinin karşıladığını söylemektedirler.

Hizmet alt temasına ait bazı öğretmen görüşleri şu şekildedir:

Ekmeği dışarı bırakıp gidiyor, hijyen sıkıntısı oluyor. Okuldaki görevliye teslim etmesi lazım (Görüşme Kaydı: Öğretmen 12)

Tabldot sistemi olduğundan dolayı hijyen problemi yok. Tabi yapıldığı yeri görmüyoruz. Biz okula geldikten sonraki aşama için konuşuyoruz

Yemekler soğuk oluyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 2)

Yemek ihalesini alan firmaya göre değişiyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 5)

Bazen araçları arıza yapsa bile çocuklara tost yaptırarak, masraflarını yemek şirketi karşıladı.

Hiçbir şekilde mağdur etmiyorlar (Görüşme Kaydı: Öğretmen 6)

4.2.3. Taşınmayan Öğrencilerin Durumu Alt Temasına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Taşınmayan öğrencilerin durumu alt teması incelendiğinde; 12 katılımcı öğretmenin tamamı taşınmalı öğrencilere yemek verilirken taşınmalı olmayan öğrencilere haksızlık olduğunu, bu çocukların evlerine git gel yaparken yorulduklarını, gelen yemeklerin güzel olmasa bile taşınmayan öğrenciler için merak edildiği ve cazip geldiği söylenmektedir. Tüm katılımcıların görüşü, yemeğin okuldaki bütün öğrencilere taşınmalı-taşınmasız ayrımı yapılmadan verilmesi gerektiğidir. Bu konudaki bazı görüşler şu şekildedir:

Yemek güzel olmasa bile yiyemeyen öğrenci merak ediyor. Öğrenci heves edip taşınmalı öğrencilere özeniyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 11)

Öğrenciler arası gruplaşmalar oluşmasına sebep oluyor. Tüm öğrencilere eşit muamele yapılmalı (Görüşme Kaydı: Öğretmen 12)

4.2.4. Kantin Alt Temasına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kantin alt teması için olan görüşler incelendiğinde; tüm öğretmenler okullarda kantin olması gerektiğini, sabah okula aç gelen öğrencinin kantinden bir şeyler alarak karnını doyurduğunu dile getirmektedir. Fakat ortak görüş kantinlerin yeterince denetlenmediğidir. Bazı kantinlerde fiyatların çok yüksek olduğu, bazı kantinlerde satılmaması gereken ürünlerin satıldığı dile getirilmektedir. Bu konudaki bazı görüşler şu şekildedir:

Kantindeki kısıtlamalar çok fazla uygulanmıyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 6)

Bazı okulların kantinler dışarıya göre çok pahalı oluyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 4)

Besin-kalori değeri uygun olan ürünler firmalar tarafından üretilmeli ve okullarda satılmalı.

Yoksa bazı ürünleri satılmayacak diye kısıtlama koymanın bir manası yok. Çocuk zararlı yiyeceklere dışarıda yine ulaşabiliyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 2)

Devletin getirmiş olduğu kısıtlayıcı önlemler sağlık açısından yerinde fakat yeterli değil. Daha net ve açıklayıcı kurallar konulmalı. Şu an ki kurallar çok katı. Biraz yumuşatılmalı (Görüşme Kaydı: Öğretmen 6)

Okulda kantin olması çok iyi. En azından ürün denetlendiği için çocuğun dışarıdan alışveriş yapmasından iyidir (Görüşme Kaydı: Öğretmen 10)

Ortak görüş okullarda kantin olmasının çok güzel bir uygulama olduğu, denetlemelerin yeterli olmadığı, okul yöneticilerine yetki verilmesi gerektiği ve üretici firmaların okullara yönelik ürünler çıkarmaları gerektiğidir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın üçüncü alt problemini “Taşımalı eğitim uygulamasının ulaşım hizmetleri konusunda öğretmen görüşleri nelerdir?” sorusu oluşturmaktadır. Bu tema altında 4 alt tema oluşmuştur. Bu alt temalar; hizmet, şoför, araç ve yol olmak üzere incelenmiştir. Ulaşım temasına ait alt temalar ve kodlar Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 4.8. *Ulaşım Temasını Ait Alt Temalar ve Kodlar*

Tema	Alt Tema	Kodlar
ULAŞIM	Hizmet	Zaman
		Kapasite
		Sivil yolcu alma
		Öğrenciyi unutma
	Şoför	Şoför davranışları
		İletişim
		Aracı kötü kullanma
	Araç	Farklı şoför gelmesi
		Araçların durumu
	Yol	Güvenlik ve donanım
Yakınlık-uzaklık		
Kaza riski		
Kış koşulları		
		Erken kalkma

4.3.1. Hizmet Alt Temasına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Tablo 7’de görüldüğü gibi hizmet alt temasında 4 kod oluşmuştur. Bunlar; zaman, kapasite, sivil yolcu alma ve öğrenciyi unutmama. Katılımcıların tamamı hizmet alt teması için olumsuz görüş bildirmişlerdir.

Tablo 4.9. Hizmet Alt Temasına Ait Kodlar

Kodlar	Olumlu	Olumsuz
Zaman	-	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12
Kapasite	-	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12
Sivil Yolcu Alma	-	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12
Öğrenciyi Unutmama	-	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12

Katılımcıların ortak görüşüne göre servisler gelmesi gerektiği zamana riayet etmemektedir. Şoförler genellikle minibüs yolcu seferlerindeki sıralarına yetişebilmek için çocukları çok erken saatler de evlerinden alıp, daha okulda teslim alacak nöbetçi öğretmen yokken bırakıp gitmek istemekte, ya da tam tersi okula geç bırakmakta ve öğrenciler derse geç kalmaktadırlar. Bazen çok erken saatte gelen servise yetişemeyen öğrencileri şoförler unutmakta, unutulmuş öğrenci o gün okula gelememektedir. Bazı katılımcı görüşleri şu şekildedir:

En büyük sorunumuz servisçilerin çok aceleci olması. Çocukları erken saatlerde okulda nöbetçi öğretmen yokken bile bırakıp gidiyorlar. Acele ettikleri için bazı çocukları da unutup geliyorlar (Görüşme Kaydı: Öğretmen 1)

Taşıma servisleriyle sorun yaşıyoruz. Servisler hiç kurallara uymuyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 5)

Arabalar yetersiz. Şoförler çocukları bırakıp sefere yetişme derdinde (Görüşme Kaydı: Öğretmen 8)

Bazı servis şoförlerinin de kapasitesinden fazla öğrenciyi tek seferde taşımak istediği, öğretmenler tarafından izin verilmediği için bazen okuldan çıktıktan sonra başka bir yerde iki araç buluşup tek araçta yola devam ettikleri öğretmenler tarafında söylenmektedir. Yolculuk esnasında da yolda görülen sivil yolcular araca alınıp öğrencilerin ayakta yolculuk yaptıkları da görülmektedir. Bu konudaki bazı öğretmen görüşleri şu şekildedir:

Normalde 2 servis gelmesi gerekirken tek servisle çocukları taşımak istiyorlar. Okuldan çıktıktan sonra çocukları tek arabada birleştirip ayakta götürüyorlar (Görüşme Kaydı: Öğretmen 6)

Şoförler eğitimsiz. Yaptıkları işin sorumluluğunun farkında değiller. Çocuklara müşteri muamelesi yapıyorlar (Görüşme Kaydı: Öğretmen 7)

4.3.2. Şoför Alt Temasına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Tablo 7’de görüldüğü üzere şoför alt temasında şoför davranışları, iletişim, aracı kötü kullanma ve farklı şoför gelmesi olarak 4 kod oluşmuştur. Bu konudaki katılımcı görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

Çok tehlikeli ve hızlı araç kullanıyorlar (Görüşme Kaydı: Öğretmen 10)

Şoför işi çıktığında yerine başkasını gönderiyor. Biz o kişiyi tanımadığımız için çocukları emanet etmeye korkuyoruz (Görüşme Kaydı: Öğretmen 9)

Servisler bir kooperatife bağlı olduğundan her seferinde farklı şoför geliyor. Denetimi sağlayamıyoruz (Görüşme Kaydı: Öğretmen 3)

Bu kodlardan şoför davranışları, iletişim ve aracı kötü kullanma kodları için öğretmenler tamamen olumlu ya da tamamen olumsuz görüş bildirmemekte, bu kodlar şoförden şoföre farklılık göstermektedir. Bazı şoförler bu kurallara uyarırken bazıları uymamaktadır. Fakat yerine farklı şoför gelmesi kodu için tüm öğretmenler olumsuz görüş bildirmekle beraber, özellikle köy yerinde tarla işleri çıktığında yerlerine başka birilerini göndermelerini söylemektedirler. Öğretmenler tanımadıkları kişilere öğrencileri emanet etmek istememektedir. Şoför alt temasına ait kodlar Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 4.10. Şoför Alt Temasına Ait Kodlar

Kodlar	Olumlu	Olumsuz
Farklı şoför gelmesi	-	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12
Şoför davranışları		Şoförden şoföre değişmektedir.
İletişim		Şoförden şoföre değişmektedir.
Aracı kötü kullanma		Şoförden şoföre değişmektedir.

4.3.3. Araç Alt Temasına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Araç alt temasında araçların durumu ve güvenlik ve donanım olmak üzere iki kod oluşmuştur. Araçların kooperatif kurallarına göre belli bir yaşın altında olamaması çok eski araçlarla öğrenci taşınmasının önüne geçmektedir. Fakat köy şartlarında araçlar pek temiz tutulmamakta, bakımsız ve kirli araçlarla öğrenci taşındığı söylenmektedir. Ayrıca araçlarda güvenlik önlemleri alınmamakta, emniyet kemeri takılmamakta, herhangi bir kaza riskine karşı önlem alınmamakta olduğu söylenmektedir. Bu konudaki bazı görüşler şu şekildedir:

Araçlar çok bakımsız (Görüşme Kaydı: Öğretmen 7)

Araç içi kameralar bulunmalı (Görüşme Kaydı: Öğretmen 3)

Araçlarda temizlik ve hijyen kurallarına dikkat edilmiyor. Özellikle günümüzde pandemi şartlarında maske mesafe kuralları dikkate alınmadan yolculuk yapıyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 5)

Çocuklar emniyet kemeri takmıyorlar. Şoförler de dikkat etmiyor. Okulda zorla taktırsak bile yola çıkınca emniyet kemerini çıkartıyorlar (Görüşme Kaydı: Öğretmen 12)

Araç alt temasına ait kodlar Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 4.11. Araç Alt Temasına Ait Kodlar

Kodlar	Olumlu	Olumsuz
Araçların durumu	-	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12
Güvenlik ve donanım	-	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12

4.3.4. Yol Alt Temasına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Yol alt temasında yakınlık-uzaklık, kış koşulları, kaza riski ve erken kalkma olmak üzere 4 kod oluşmuştur.

Tablo 4.12. Yol Alt Temasına Ait Kodlar

Kodlar	Zamanla Alışıyor	Olumsuz Etkiliyor
Yakınlık-Uzaklık	Ö4, Ö5, Ö6	Ö1, Ö2, Ö3, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12
Kış Koşulları	Ö4, Ö5, Ö6	Ö1, Ö2, Ö3, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12
Kaza Riski	Ö4, Ö5, Ö6	Ö1, Ö2, Ö3, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12
Erken Kalkma	Ö4, Ö5, Ö6	Ö1, Ö2, Ö3, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12

Bu koşullar öğrenci teması akademik başarı alt temasında değinildiği gibi katılımcı öğretmenlerin bir kısmı öğrencileri etkiliyor derken bir kısmı ise ilkokula yeni başlayan öğrencileri etkilemekle beraber ilerleyen sınıf seviyelerinde sorun oluşturmadığını söylemişlerdir. Fakat taşınma mesafesi gereğinden fazla olduğunda öğrenciyi olumsuz etkilediği herkes tarafında kabul edilmektedir. Özellikle kış şartlarında yolculuklar daha uzun sürmekte, yaşanan kaza riskine karşı bazı öğrenciler korkmaktadırlar. Bazı öğrenciler daha güneş doğmadan kalkıp yola çıkmak zorunda kalmakta, bu da öğrencini uykusunu alamamasına ve okulda kendini derse verememesine sebep olduğu söylenmektedir. Bu konudaki bazı görüşler şu şekildedir:

Riskli hava şartlarında taşınmalı öğrencilerin tatil edilmesi daha kolay olması lazım. Çocuklar yola çıktıktan sonra tatil olmasının bir anlamı yok (Görüşme Kaydı: Öğretmen 6)

Tüm öğrencilerin emniyet kemeri taktığından emin olunması lazım. Herhangi bir kaza riskine karşı hiçbir önlem alınmıyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 5)

Arabalarda birer tane gözetmen olması lazım (Görüşme Kaydı: Öğretmen 3)

Servis şoförleri hizmet içi eğitimlere alınmalı (Görüşme Kaydı: Öğretmen 8)

Bazı öğrenciler çok uzak mesafeden gelmekte ve sabah çok erken kalkmak zorunda kalmaktadır.

Bu öğrenciler okulda kendini derse verememektedir (Görüşme Kaydı: Öğretmen 1)

Özellikle küçük yaştaki çocuklar kötü hava koşullarında çok korkmaktadır (Görüşme Kaydı: Öğretmen 9)

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın dördüncü alt problemini “Taşımali eğitim uygulamasından yararlanan öğrenci velilerinin diğer paydaşlarla iletişimi konusundaki öğretmen görüşleri nelerdir?” sorusu oluşturmaktadır. Bu tema altında 3 alt tema oluşmuştur. Bu alt temalar; “veli-okul ilişkisi”, “veli ziyaretleri”, telefonla ve mobil mesajlaşma uygulamaları ile sağlanan “iletişim” olmak üzere 3 başlık altında incelenmiştir. Bu alt temalar Tablo 13’te gösterilmiştir.

Tablo 4.13. *Veli Temasına Ait Alt Temalar*

Tema	Alt Temalar
VELİ	Veli-Okul İlişkisi Veli Ziyaretleri İletişim

Katılımcı 12 öğretmenin tamamı taşımali eğitim uygulamasından yararlanan öğrencilerin velileriyle sağlıklı bir iletişim kuramadıklarını söylemektedirler. Bunun en önemli sebebi de velilerin okulla aynı yerleşim biriminde yaşamıyor olmaları, köy yerinde sürekli iş olması ve velilerin ilgisizliğinden kaynaklandığı ifade edilmiştir. Bu konudaki bazı görüşler şu şekildedir:

Taşımali eğitim uygulamasında devlet velilerin bütün işlerini hallettiği için velilerde büyük bir rahatlık var. Öğrenci evinden alınıp servislerle okula getirilip götürüldüğü için veli de çocukla ilgilenme ihtiyacı hissetmemektedir (Görüşme Kaydı: Öğretmen 4)

Veliler okula uğramaz. Veli toplantılarına çağırdığımız zaman bile çok az veli katılım. Köy yerinde herkes işle güçle uğraşiyor. Ancak ilçeye pazara gelirse veli ve kendi özel aracı varsa belki bir ihtimal okula uğrayabilir (Görüşme Kaydı: Öğretmen 2)

Bazı veliler okula ilk kayıt yaptırırken ve mezuniyette gelirler. Arada hiç uğramazlar (Görüşme Kaydı: Öğretmen 10)

Katılımcı öğretmenlerin ortak görüşü taşımali öğrencilerin velilerinin aşırı ilgisiz olması ve işleri bahane ederek okula pek uğramamasıdır. Katılımcılara göre bu durum veliden veliye değişen bir durum olmakla beraber ilgili olan velinin her şartta çocuğuyla ilgilendiği düşünülmektedir. Ama velilerin büyük çoğunluğunun taşıma merkezi yerleşim biriminde özel bir işi olmadığı sürece okula uğramadığı düşünülmektedir.

Katılımcı öğretmenlerin birçoğu okula gelmeyen ve veli toplantılarına katılmayan velilerle görüşebilmek için onları telefonla arayarak ya da mesajlaşma uygulamalarında

veli grupları kurarak iletişim kurduklarını söylemektedirler. Fakat telefonla konuşmak ve mesajlaşmak sağlıklı bir okul-veli ilişkisi ortaya koymadığı için birçok öğretmen öğrencilerin evlerine veli ziyaretleri yaptıklarını dile getirmektedirler. Bu konudaki bazı öğretmen görüşleri şu şekildedir:

Evine ziyarete gitmesek hiç okula gelmemiş ve görmediğimiz veliler oluyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 9)

Yapılan veli toplantılarına 3-4 veli katılırken köylere ev ziyaretleri yapmamız sonucu velilerimizle daha sağlıklı bağ kurmaya çalışıyoruz (Görüşme Kaydı: Öğretmen 1)

Telefonla yeterince sağlıklı bir iletişim kuramıyoruz. Yüz yüze görüşmek gibi olmuyor(Görüşme Kaydı: Öğretmen 8)

Genel olarak bakıldığında katılımcı öğretmenler velilerin ilgisizliğinden şikayet etmektedir. İlgili olan velilerin şartlar ne olursa olsun öğrenciyle ilgilendiği fakat ilgili veli sayısının çok düşük oranda olduğu düşünülmektedir. Velilerle buluşmanın en kolay yolu olan telefonla görüşmenin ya da mesajlaşmanın sağlıklı bir iletişim sağlamadığı, veli toplantılarına da yeterli katılımın olmadığı için öğretmenler imkanlar ölçüsünde veli ziyareti yapmaya özen gösterdiklerini söylemektedirler.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Öğretmenlerin taşınmalı eğitim uygulaması hakkındaki görüşlerinin incelendiği bu araştırmada, taşınmalı eğitimin sorunları “öğrenci”, “beslenme”, “ulaşım” ve “veli” olmak üzere 4 ana tema altında incelenmiştir.

Öğretmenlerin taşınmalı eğitim uygulamasının öğrenciler üzerindeki etkileri konusundaki görüşleri akademik başarı, ders saatleri dışındaki faaliyetler, okula uyum konularında toplanmıştır. Buna göre, taşınmalı eğitimin öğrencilerin akademik başarılarını etkilemesi konusunda bazı öğretmenler etkilediğini düşünürken bazı öğretmenler etkilemediğini düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde, Bilgin Aksu ve Kaya (2009) çalışmasında ulaştıkları “taşınmalı öğrencilerin not ve başarı bakımından daha iyi oldukları” ve “taşınmalı olmayan öğrencilerin başarı bakımından daha zayıf oldukları” sonuçları bu çalışmayı desteklemektedir. Bu araştırmada, olumsuz etkilediğini belirten öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde; öğretmenlerin, servislerle öğrencilerin farklı bir yerleşim birimine taşınmasının öğrencileri yorduğunu; sabah erken kalkıp yolculuk yapmalarının özellikle uzak mesafeden taşınan öğrenciler için bir dezavantaj oluşturduğunu; diğer öğrenciler evlerinden çıkıp dinç bir şekilde okula gelirken taşınmalı öğrencilerin yorgun olarak güne başlamak zorunda kalabildikleri için motivasyonlarını düşürdüğünü ve dolayısıyla başarısız olduklarını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum akademik başarıyı olumsuz etkilerken isteyen öğrenci her şartta başarıyı yakalayabilmektedir. Taşınmalı eğitimin başarıyı etkilemediğini savunan öğretmen görüşleri incelendiğinde ise taşınmalı eğitim uygulaması akademik başarıyı olumsuz etkilese de öğrencinin ilgili ve istekli olmasının daha önemli olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Özellikle merkezden uzak olan köy ve mezralarda yaşayan öğrenciler devlet tarafından ücretsiz olarak taşıma merkezi okullara taşındığı ve bu şekilde fırsat eşitliği sağlanmaya çalışıldığı katılımcılar tarafından düşünülmektedir. Birleştirilmiş sınıf uygulamasında birden fazla sınıf seviyesinin aynı anda eğitim görmesinin yerine müstakil sınıflarda öğrencilerin sadece kendi yaşlarıyla eğitim görmesi çok daha faydalı görülmektedir. Taşınmalı eğitimi doğru bulmayan katılımcılar bile birleştirilmiş sınıf

uygulanması olmasındansa taşınmalı eğitim uygulamasını tercih ettiklerini söylemişlerdir. Bu yüzden, öğretmenlerin taşınmalı eğitim uygulamasının öğrencilere en büyük faydasının fırsat eşitliğini sağlaması olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Yaşadığı köyden farklı bir hayatı tanımayan öğrenci daha merkezi bir yerde okuma fırsatı bularak farklı bir sosyal yapıya katılmakta, daha farklı insanlarla tanışmakta, ufku genişlemekte ve hayalleri değişmektedir. Bundan dolayı taşınmalı eğitim uygulamasının, dezavantajlı öğrencilerin hayatına olumlu bir değişim yarattığı söylenebilir. Bilek ve Kale'nin (2012) çalışmasındaki “birleştirilmiş sınıf yerine müstakil sınıflarda eğitim verilmesinin başarıyı olumlu etkilediği”, “öğrencilerin farklı bir sosyal yapı içerisinde deneyimler kazanarak akademik başarısının arttığı” bulguları da bu sonuçları destekler niteliktedir.

Katılımcı öğretmenlerin görüşlerine göre, taşınmalı eğitim uygulamasından yararlanan öğrencilerin genellikle ders dışı etkinliklere katılmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Çavuşoğlu ve Dönmez'in (2018) çalışmasındaki “eğitsel faaliyetlerin okul saatleriyle sınırlı kaldığı” sonucu da bu sonucu destekler niteliktedir. Öğretmenlerin görüşlerine göre, taşınmalı öğrenciler ders başlamadan 15 dakika önce okula gelmekte, ders bitiminden de 15 dakika sonra servislerle okuldan ayrılmaktadır. Bu yüzden ders dışı hiçbir faaliyete katılamamaktadır. Ancak ilgili olan veliler kendi özel imkânlarıyla çocuklarını getirip götürürlerse öğrencinin faaliyetlere katılımı sağlanabilmektedir.

Katılımcı öğretmenlerin görüşlerine göre, bazı öğrenciler farklı bir yerleşim biriminden taşıma merkezi yerleşim birimine geldiklerinde orayı benimseyememekte, okula da uyum sağlayamamaktadır. Öğrenciler arasında gruplaşmalar olmakta, taşınmalılar ve yerliler olarak ayrımlar yaşandığı görülmektedir. Genellikle ilk yıllarda bu sorunlar yaşanmakta, fakat zamanla adaptasyon sürecinin tamamlandığı ve okula uyum sağladığı görülmektedir. Öğretmenlerin görüşlerine göre özellikle ilkokul seviyesindeki öğrencilerde uyum daha zor olmakla beraber ortaokul ve lise seviyesinde daha kolay uyum sağladıklarını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Yurtbakan ve Altun'un (2018) çalışmasındaki “öğrenciler arasında gruplaşmaların ve okula uyum sorunlarının olduğu” sonucu; Uslu'nun (2017) çalışmasındaki “öğrenciler arası gruplaşmalar olduğu” sonucu; Şan'ın (2012) çalışmasındaki “taşıma merkezine gelen öğrencide ilk zamanlar uyum sorunu yaşansa da zamanla alıştığı” sonucu bu çalışmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir. Uslu'nun (2017) çalışmasındaki “taşınmalı öğrencilerin psikolojik ve fiziki rahatsızlıklar yaşadığı” sonucuyla ilgili bu çalışmada herhangi bir bulguya rastlanmamıştır.

Taşınmalı eğitim uygulamasının yapıldığı okullardaki beslenme koşullarına ilişkin öğretmen görüşleri yemek, hizmet, taşınmayan öğrencilerin durumu ve kantin olmak

üzere 4 alt temada incelenmiştir. Buna göre, öğretmenlerin evinden uzak eğitim gören taşımali öğrenciler için yemekhanede ücretsiz yemek verilmesinin çok önemli ve gerekli bir hizmet olduğunu düşündükleri; öğrencilerin öğle arası evine gidip gelmesi mümkün olmadığından, dersten çıkan öğrencinin yemekhanede yemeğinin hazır olmasının çok yerinde bir uygulama olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşmıştır.

Yemeklerin kalitesi bazı öğretmenler tarafından yeterli bulunurken bazı öğretmenler tarafından yetersiz olduğu görülmüştür. Bu konuda belirleyici faktörün ihaleyi alan firma olduğu ve genellikle maliyeti düşürmek için kaliteden ödün verildiğini düşündükleri sonucuna ulaşmıştır. Fakat katılımcılar çeşit olarak yeterli olduğunu belirtmektedirler. Ayrıca öğretmenlerin yemekler kapalı kutularda geldiği için hijyen problemi yaşanmadığını, fakat çok erken saatte teslim edilen yemeklerde öğrencilerin soğuk yemek yemek zorunda kaldığını düşündükleri görülmüştür. Tüm bunların yanı sıra yemeklerin genellikle öğrencilerin seveceği tarzda olmadığı için bazı öğrencilerin yemeği beğenmeyip akşama kadar aç beklediğini düşünmeleri de ulaşılan sonuçlardan biridir.

Kantinler konusunda ulaşılan bulgulardan anlaşıldığı üzere; öğretmenler kantinlerin yeterince denetlenmediğini, bazı kantinlerde fiyatların dışarıdan daha yüksek olabildiğini ve bazı kantinlerde de satılmaması gereken ürünlerin satıldığını düşündükleri sonucuna ulaşmıştır. Okulunda kantin olan katılımcıların belirttiği görüşlere göre bir okulda kantin olmasının faydalı ancak kantinlerin denetiminin yeterli olmadığı görülmüştür.

Görüşme yapılan öğretmenlerin görüşlerine göre, taşımali olmayan öğrenciler öğle arası eve gidip yorulurken taşımali öğrenciler dersten çıktığında yemekleri hazır olmakta, hemen yemekhaneye inip yemeklerini yemektirler. Ayrıca, taşımali olmayan öğrenciler de taşımali öğrencilere özenmekte ve yemekhanedeki dağıtılan yemeği merak etmektedirler. Buna göre, katılımcıların diğer öğrencilerle taşımali öğrenciler arasında ayırım oluştuğunu düşündükleri sonucuna ulaşmıştır. Bilek ve Kale'nin (2012) çalışmasındaki “öğle yemeğinin düzenli olarak verilmesinin öğrencinin beslenmesine olumlu katkı sağladığı” ve “yemek kalitesinin düşük olduğu” sonucu; Şan'ın (2012) “yemek listeleri oluşturulurken öğrencilerin beğenilerinin dikkate alınmadığı için öğrencilerde isteksizlik oluştuğu” sonucu bu çalışmanın sonuçlarıyla uyuyurken Çavuşoğlu ve Dönmez'in (2018) çalışmasındaki “tüm katılımcıların yemeğin kalitesi için olumlu görüş bildirdiği” sonucu; Şan'ın (2012) çalışmasındaki “yemeklerin yetersiz olduğu”, “yemeklerin doyurucu olmadığı” ve öğrencilerin yemek yemesinin takip edilmediği” sonuçları bu çalışmanın sonuçlarıyla çelişmektedir.

Taşımali eğitim uygulamasının yapıldığı okullardaki ulaşım hizmetlerine ilişkin öğretmen görüşleri hizmet, şoför, araç ve yol olmak üzere 4 alt temada incelenmiştir. Buna göre öğretmenlerin genellikle taşıma yapan araç şoförleri hakkında olumsuz düşüncelere sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Şoförlerin genellikle öğrenci taşımaya asıl işleri olarak görmediği ve gereken önemi vermediği düşünülmektedir. Elde edilen bulgulara göre; şoförlerin genellikle eğitimsiz oldukları; sürücülük yönünden yeterli olmalarına rağmen çok hızlı ve tehlikeli araç kullandıkları; yolcu taşıma sırasına yetişebilmek için acele ederek öğrencileri çok erken saatlerde okula getirdikleri; bazen öğrencileri unuttukları; unutulmuş çocuğun o gün okula gelemediği anlaşılmaktadır. Unutulma ya da servise yetişememe korkusu yaşayan çocuklar servisin erken gelebileceği korkusuyla çok erken saatlerde yola çıkmak zorunda kalmakta ve sabah soğukunda yol kenarında beklemek zorunda kalmaktadırlar. Bazen de öğrenciler geç getirilmekte ve derse geç kalmaktadırlar. Bu yüzden öğrencilerin özellikle sabahları servis bekleme saatinde sıkıntılar yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Görüşme yapılan öğretmenlerin görüşlerine göre araçlarda emniyet kemeri takılmadığı, kaza riskine karşı önlem alınmadığı, pandemi temizlik ve hijyen tedbirlerine dikkat edilmediği görülmektedir. Şoförler üzerinde bir yaptırım uygulanmadığı, tutulan tutanakların Milli Eğitim Müdürlüğü'ne gönderildiği fakat hiçbir sonuç alınmadığı düşünülmektedir. Şoförler işleri çıktığında yerine başkasını göndermekte, öğretmenler ise tanımadıkları insanlara öğrencileri emanet etmeye korktuklarını belirtmektedirler. Şoförlerin genellikle daha az araçla daha çok öğrenci taşımak istediği, nöbetçi öğretmenler izin vermediğinde okuldan ayrıldıktan sonra yolda durup öğrencileri tek bir servise toplayarak yola devam ettikleri, bazı öğrencilerin ayakta yolculuk yapmak zorunda kaldığı, bazı servislerin de yoldan sivil yolcu olarak öğrencileri yerinden kaldırdığı katılımcılar tarafından belirtilmektedir. Burada şoförlerin yaptıkları işin ciddiyetinin farkında olmadıkları ve gereken önemi vermedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bilek ve Kale'nin (2012) çalışmasındaki “ şoförlerin araç kullanma becerilerinin yeterli olduğu fakat kültürel ve eğitsel açıdan yeterli olmadıkları” sonucu; Büyükkıdık ve Şimşek'in (2017) çalışmasındaki “servislerin belli saatlerinin olmadığı, sıkça şoför değişikliği nedeniyle kuralların ve düzenin de değiştiği” sonucu bu çalışmanın sonuçlarıyla uyurken Çavuşoğlu ve Dönmez'in (2018) çalışmasındaki “şoförlerin öğrencilerle iletişimi olumludur” sonucu bu çalışmanın sonuçlarıyla örtüşmemektedir.

Taşımali eğitim uygulamasının yapıldığı okullardaki öğrenci velilerine ilişkin öğretmen görüşleri; okul-veli ilişkisi, ev ziyaretleri ve telefon ve mobil mesajlaşma

uygulamaları ile iletişim kurma olmak üzere 3 alt temada incelenmiştir. Buna göre; öğretmenlerin tamamının öğrenci velilerinin ilgisiz olmasından yakındığı sonucuna ulaşılmıştır. Taşımali öğrencilerin velilerinin çoğunluğunun köy şartlarında işlerin fazla olmasını bahane ederek ilgisiz kaldığı; okula pek uğramadıkları ve öğretmenlerle iletişime geçmedikleri; okulda yapılan veli toplantılarına bile velilerin büyük çoğunluğunun katılmadığı görülmektedir. Velilerle iletişime geçmek isteyen öğretmenler, iletişim sorununu çözmek için genellikle evlere ziyarete gittiklerini belirtmişlerdir. Bazı öğretmenlerin okullarında kermes gibi etkinlikler düzenleyerek velileri okula getirmeye çalıştıkları anlaşılmaktadır. Pandemi şartlarında ev ziyaretleri de sıkıntı oluşturmaya başlayınca, daha çok telefonla ya da mobil mesajlaşma uygulamaları aracılığıyla iletişime geçtiklerini belirtmişlerdir. Devlet taşımali çocukların hem eğitim hem ulaşım hem de öğle yemeğiyle ilgilendiği için velilerin rehavete kapıldığı, çocuğun eğitimiyle pek ilgilenme ihtiyacı hissetmedikleri katılımcılar tarafından belirtilmiştir. İlgili olan velinin şartlar ne olursa olsun çocuğuyla ilgilendiği ve öğretmenlerle sürekli iletişim halinde olduğu, ilgisiz velinin ise öğrencisini taşımali eğitime verip ihtiyaç duymadığı sürece öğretmenlerle iletişime geçmediği sonucuna ulaşılmıştır. Bilek ve Kale'nin (2012) çalışmasındaki "taşımali merkezi okullarda velilerle görüşmenin çok seyrek olduğu" ve "veli toplantılarına katılım oranının çok düşük olduğu" sonucu; Çavuşoğlu ve Dönmez'in (2018) çalışmasındaki "velilerle görüşmenin çoğu zaman mümkün olmadığı, ancak telefonla iletişim kurulabildiği" sonucu; Uslu'nun (2017) çalışmasındaki "velilerin okuldaki veli toplantılarına katılım oranının düşük olduğu", "öğretmenlerin istediğinde velilere ulaşım oranının düşük olduğu" ve "velilerin çocuklarının eğitimiyle yeterince ilgilenmediği" sonucu; Şan'ın (2012) çalışmasındaki "taşımali öğrencilerin velileriyle iletişimin diğer velilere göre daha zayıf olduğu" sonucu bu çalışmanın sonuçlarıyla uyurken Bilek ve Kale'nin (2012) çalışmasındaki "taşımali merkezi okullarda görev yapan öğretmenler veli ziyaretini çok az yapmakta veya hiç yapmamaktadır" sonucu bu çalışmanın sonuçlarıyla örtüşmemektedir.

5.2. Öneriler

Bu çalışma "öğrenci", "beslenme", "ulaşım" ve "veli" olmak üzere 4 tema altında incelenmiştir. Birinci alt probleme yönelik sonuçlardan yola çıkarak yapılan öneriler şu şekildedir:

- Öğrenciler mümkün olduğunca evine yakın okulda eğitim görmeli, çok uzak mesafelere taşınmamalıdır. Fakat yaşadığı bölgedeki okulda yeterli öğrenci

olmadığı için birleştirilmiş sınıf uygulaması varsa taşıma merkezi okullara taşıyıp müstakil sınıfta kendi yaşlarıyla eğitim görmesinin daha uygun olacağı düşünülmektedir.

- Belli bölgelere eğitim kampüsleri kurulmalı, daha çok öğrenci bir araya getirilip sosyal imkanlar artırılıp eğitimin kalitesi artırılmalıdır. Bu eğitim kampüslerine yurt ve pansiyonların yapılması, ailesinden ayrı kalabilecek yaşta olan büyük öğrencilerin her gün taşınmak yerine burada kalabilmelerinin sağlanması daha uygun görünmektedir.
- Sabahları okulun başlama saatleri taşınmalı öğrencilere göre ayarlanmalı, öğrencilerin çok erken saatlerde uyanıp uykusunu alamadan okula gelmesine engel olunması önerilmektedir.
- Okul saatleri dışındaki faaliyetlere katılamayan taşınmalı öğrencilerin geliş gidişiyle ilgili önlemlerin alınması, bu öğrencilerin ders dışı etkinliklerden mahrum kalmamasına özen gösterilmesi önerilmektedir.
- Okulların yemekhanelerinin, bodrum katlarındaki rutubetli mekanlar yerine daha nezih ortamlarda olması, yemeklerin kalitesinin artırılması ve denetimlerin daha sıkı yapılması önerilmektedir.
- Yemeklerin öğrencilerin günlük besin ihtiyacını karşılayacak şekilde hazırlanması, günlük menülerin, öğrencilerin yaşları itibarıyla ilgisini çekecek şekilde hazırlanması önerilmektedir.
- Kantinlerin daha sıkı denetlenmesi ve okul yönetimlerine yaptırım hakkının tanınması gerekli görülmektedir. Ayrıca okul kantinlerine özel ürünlerin üretilmesi için gıda firmaları teşvik edilmeli, kantindeki ürünlerin piyasadaki ürünlerden daha sağlıklı olmalarına özen gösterilmelidir.
- Servis şoförleri, her dönem başında düzenli olarak eğitime alınması, servislere araç içi kameraların takılması, mümkünse her gün aynı şoförün öğrencileri taşıyacak şekilde düzenleme yapılması, değişiklik durumunda okul yönetiminin bilgilendirilmesi önerilmektedir.
- Servis araçlarının var olan mevzuata uygun olması konusuna özen gösterilmesi önemli görülmektedir. Ayrıca araçlara sivil yolcu bindirilmesine kesinlikle müsaade edilmemelidir.

- Şoförlerin başka seferlere yetişmek için öğrencileri çok erken saatte getirmelerine engel olunmalı, gerekli denetlemeler dikkatle yapılmalı, gerekirse kurallara uymayan şoförlerin sözleşmeleri feshedilmelidir.
- Velilerin okula gelmesi beklenmemeli, velilerle sık sık irtibata geçilmelidir.
- Okullarda velilerin ilgisini çekecek kermes tarzı etkinlikler düzenlenmeli, velilerin okula gelmesi sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Altun, T. ve Yurtbakan, E. (2018). Taşımali Eğitimle Öğrenim Gören Öğrencilerin Başarılarına İlişkin eğitimcilerin Görüşleri. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 3 (2), 703-768
- Altunsaray, A. (1996). *Taşımali ilköğretim uygulamasının değerlendirilmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Baş, M. (2001). *Sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim uygulamasında taşıma merkezi kabul edilen ilköğretim okullarının sorunları (Bolu ili örneği)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bilgin Aksu, M., ve Kaya, A. (2004). *Fırsat ve olanak eşitliğinin sağlanmasında bir adım olarak taşımali eğitim: Bir örnek olay çalışması*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi.
- Bilek, E., ve Kale, M. (2012). Taşıma merkezi okullarda görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre taşımali eğitim uygulaması. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32 (3), 609-632.
- Büyükboyacı, Ş. (1998). *Taşımali ilköğretim ve sorunları “Çanakkale örneği”* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
- Büyükkaragöz, S., ve Şahin, H. (1995). Taşımali ilköğretim uygulamaları. *Eğitim ve Bilim Dergisi*. 19 (96).
- Çavuşoğlu, D. ve Dönmez, B. (2018). Yönetici, Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşlerine Göre Pazarcık'ta Taşımali Eğitim Uygulaması. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 11(4), 646-675
- Doğan, A. (1995). *Birleştirilmiş sınıflı ilkokullarda karşılaşılan güçlükler*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi İlköğretim Sorunları Sempozyumunda Sunulmuş Bildiri.
- Ergün, M. (2005). Bilimsel araştırma yöntemleri, nitel araştırma. <http://www.egitim.aku.edu.tr/nitelarastirma.ppt#256,1>, sayfasından erişilmiştir.
- Fowler, C. F. (1979). The mobile in central queensland priority area program. *Evaluation Serie Report*, Australia. (Akt: Küçüköğlü, 2001; s. 71)
- Kabaş, N. (2006). *Taşımali ilköğretim uygulamasında karşılaşılan sorunlar: Bolu ili örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Karakütük, M. (1996). *Taşımali ilköğretim uygulaması ve sorunları* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Küçüköğlü, A. (2001). *İlköğretimde taşımali eğitim sistemi uygulamasına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Küçüksüleymanoğlu, R. (2006). Taşımali eğitim (Bursa ili örneği). *İlköğretim Online*, 5(2), 16-23.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1994). *Temel eğitim pilot projesi uygulama programı*.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2000). *İlköğretim genel müdürlüğü taşımali ilköğretim yönetmeliği*. Resmi Gazete, 24021, 15 Nisan 2000.
- Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı. (2020). *Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim*. Araştırma Raporu. Ankara.
- Özkan, N. (1997). *Taşımali İlköğretim Uygulamasında Sayısal Gelişmeler Güçlükler ve Çözüm Önerileri* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi].
- Şan, A. (2012). *İlköğretimde taşımali eğitim öğrencilerinin sorunları* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şimşek, A. ve Büyükkıdık, S. (2017). Öğretmen ve Öğrenci Görüşleriyle Taşımali Eğitim Uygulaması Değerlendirilmesi: Bozova İlçesi Örneği. *İlköğretim Online*, 16 (1), 15-34
- Tekışık, H. H. (1989). *Birleştirilmiş sınıflı köy okullarında öğretim (Geliştirilmiş üçüncü basım)*. Rehber Yayınevi.
- Uslu, Ö. (2017). *İlköğretimde taşımali eğitim uygulaması* [Yayınlanmamış tezsiz yüksek lisans projesi]. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yeşilyurt, M., Orak, S., Tozlu, N., Uçak, A., ve Sezer, D. (2007). İlköğretimde taşımali eğitim araştırması: Van il merkezi örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (19), 197-213.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yurdabakan, İ ve Tektaş, M. (2013). Taşımali İlköğretim Öğrencilerinin Taşımali Eğitime İlişkin Görüşleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15 (3), 511-527.

EKLER

Ek 1: “Öğretmenlerin Taşımali Eğitim Uygulaması Hakkındaki Görüşleri” Başlıklı Dönem Projesi İçin Hazırlanmış Görüşme Formu

Okul düzeyi:

Tarih ve saat:

GİRİŞ:

Merhaba. Benim adım Ali Mete Aktaş ve Tavas ilçesi Yahşiler Ortaokulu’nda matematik öğretmeni olarak görev yapmaktayım. Pamukkale Üniversitesi’nde Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi alanında tezsiz yüksek lisans öğrencisiyim. Bitirme projesi olarak öğretmenlerin taşımali eğitim uygulaması hakkındaki görüşlerini öğrenmek amacıyla bu görüşmeyi yapıyorum. Bu araştırmada ortaya çıkacak sonuçların, taşımali eğitim uygulaması üzerine araştırma yapacak araştırmacılar için önem teşkil edeceğine inanıyorum. Bu nedenle sizin taşımali eğitim uygulaması hakkındaki görüşlerinizi öğrenmek istiyorum.

- Bana görüşme süresince söyleyeceklerinizin tümü gizlidir. Bu bilgileri araştırmacıların dışında herhangi bir kimsenin görmesi mümkün değildir. Ayrıca araştırma sonuçlarını yazarken görüştüğüm bireylerin isimlerini kesinlikle rapora yansıtmayacağım.
- Başlamadan önce belirtmek istediğiniz bir düşünceniz yada sorunuz var mı?
- İzin verirseniz sorulara başlamak istiyorum.

Görüşme Soruları:

1. Kaç yıllık öğretmensiniz?
2. Taşımali bir okulda kaç yıldır çalışıyorsunuz?
3. Öğrencilerin taşınmasına yönelik görüşleriniz nelerdir?
4. Taşımali gelen öğrencilerin ders başarılarının, diğer öğrencilerden farklı olduğunu düşünüyor musunuz?
5. Taşımali öğrenciler için gelen öğle yemeği ve kantin gibi beslenme hizmetlerine yönelik görüşleriniz nelerdir?
6. Taşımali öğrencilerin velileriyle olan ilişkinizi değerlendirir misiniz?
7. Sizce taşımali eğitim uygulamasının avantajları nelerdir?

- 8.Sizce taşınmalı eğitim uygulamasının dezavantajları nelerdir?
9. Yaşadığınız sorunlarla başa çıkmak için neler yapıyorsunuz?
- 10.Taşınmalı eğitimin daha verimli olması için önerileriniz nelerdir?

Ek 2: Araştırma Uygulama İzni

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-16605029-44-32175020
Konu : Anket Uygulama İzni

17/09/2021

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Pamukkale Üniversitesi Rektörlüğünün 05.09.2021 tarihli ve 97212 sayılı yazıları.

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi (L.Ö.) Tezsiz Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ali Mete AKTAŞ, "Öğretmenlerin Taşınabilir Eğitim Uygulaması Hakkındaki Görüşleri" konulu proje çalışmasına yönelik hazırlanmış olduğu anket/ölçek formlarını İlgi yazı gereği Müdürlüğümüze bağlı Denizli ili Tavas ilçesinde bulunan taşınabilir eğitim uygulaması yapan ilkököl, ortaokul ve liselerde görev yapan öğretmenlere uygulamak istemektedir.

Yukarıda adı geçen müracaat ile ilgili (Lisans/Lisansüstü/Doktora) öğrencileri ve Öğretim Görevlilerinin ilgi yazılan ekinde belirtmiş oldukları okullarda, (Ortaöğretim/İlköğretim/Okulöncesi) konuları ile ilgili anket çalışmalarının 2020/2 Nolu "Araştırma Uygulama İzinleri" Genelgesinde belirtilen esaslar gereğince; Okul ve kurumların eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde yüz yüze eğitim öğretime ara verilmesi göz önüne alınarak örgün eğitimin 2021/2022 eğitim-öğretim yılı içinde tam olarak başlamasıyla birlikte denetimi ilçe millî eğitim müdürlükleri ve okul/kurum idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre, onaylı bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen ve uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan veri toplama araçlarının uygulanması, ilgili genelgenin 28. Maddesi ve "Araştırma İzni Başvuru Taahhütnamesi"nin 16. Maddesi gereği **sonuç raporunun çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde kurumunuz aracılığı ile gönderilmesi** Müdürlüğümüze uygun görülmüştür.

Olurlarınıza arz ederim.

Süleyman EKİCİ
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
17/09/2021
Ali Nazım BALCIOĞLU
Vali a.
Vali Yardımcısı

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

Kurumunuzca Müdürlüğümüzden talep edilen araştırma isteklerine ait Makam Onayı ve Müdürlüğümüze Onay verilen anket formları ekte gönderilmiştir.

Gereğini rica ederim.

Ali Nazım BALCIOĞLU
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1-Anket Formları

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : M.Akif Ersoy Mah. 29 Ekim Bulv.No:174/1
Merkezefendi/DENİZLİ
İnternet Adresi: <http://denizli.meb.gov.tr>
E-Posta: ab20@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi için: Hüseyin ERKOÇ-V.H.K.İ. / Sefa GELMİŞ-Şef
Telefon No : 0 (258) 234 20 95
Faks : 0 (258) 234 20 99

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden **af21-962d-36f8-8e67-737f** koda ile teyit edilebilir.

ÖZGEÇMİŞ